

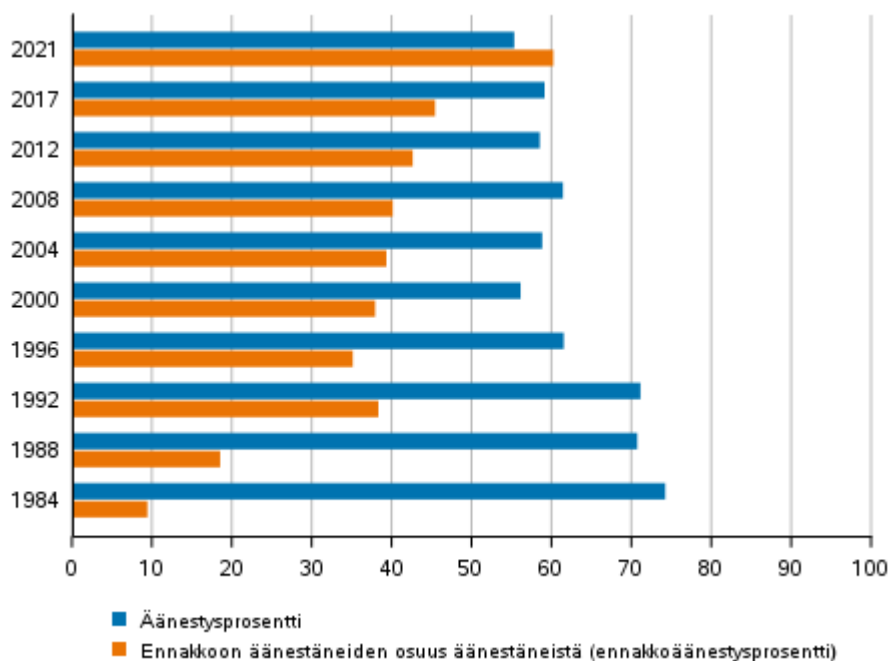
Kunnallisvaalit 2021

Katsaus äänestämiseen kuntavaaleissa

Yli puolet äänestäjistä äänesti ennakkoon

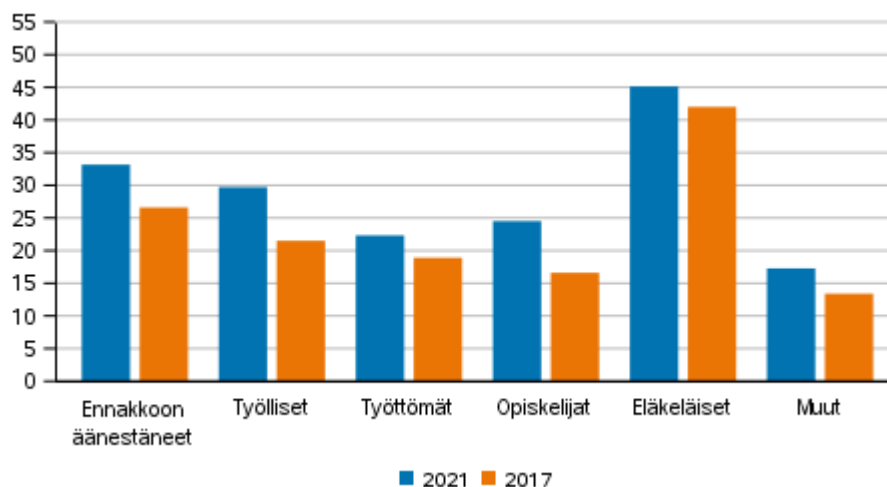
Tilastokeskus julkaisee tietoa vuoden 2021 kuntavaaleissa äänestäneiden taustoista. Äänestysprosentti vaaleissa oli 55,1, mikä oli matalin vuoden 1945 kunnallisvaalien jälkeen. Selvästi yli puolet äänestäneistä (60,0 %) äänesti ennakkoon. Yksityiskohtaista tietoa yksilötason taustatekijöiden vaikutuksesta äänestysaktiivisuuteen löytyy katsauksesta: Äänestäneet kuntavaaleissa 2021.

Äänestysprosentit kuntavaaleissa 1984–2021

Selvästi yli puolet (60,0 %) äänestäneistä äänesti vaaleissa ennakkoon, äänioikeutetuista ennakkoon äänestäneiden osuus oli 33,1 prosenttia. Pääasiallisen toiminnan ryhmissä ennakkoon äänestäminen oli yleisintä eläkeläisten joukossa, ryhmään kuuluneista 45,1 prosenttia äänesti vaaleissa ennakkoon.

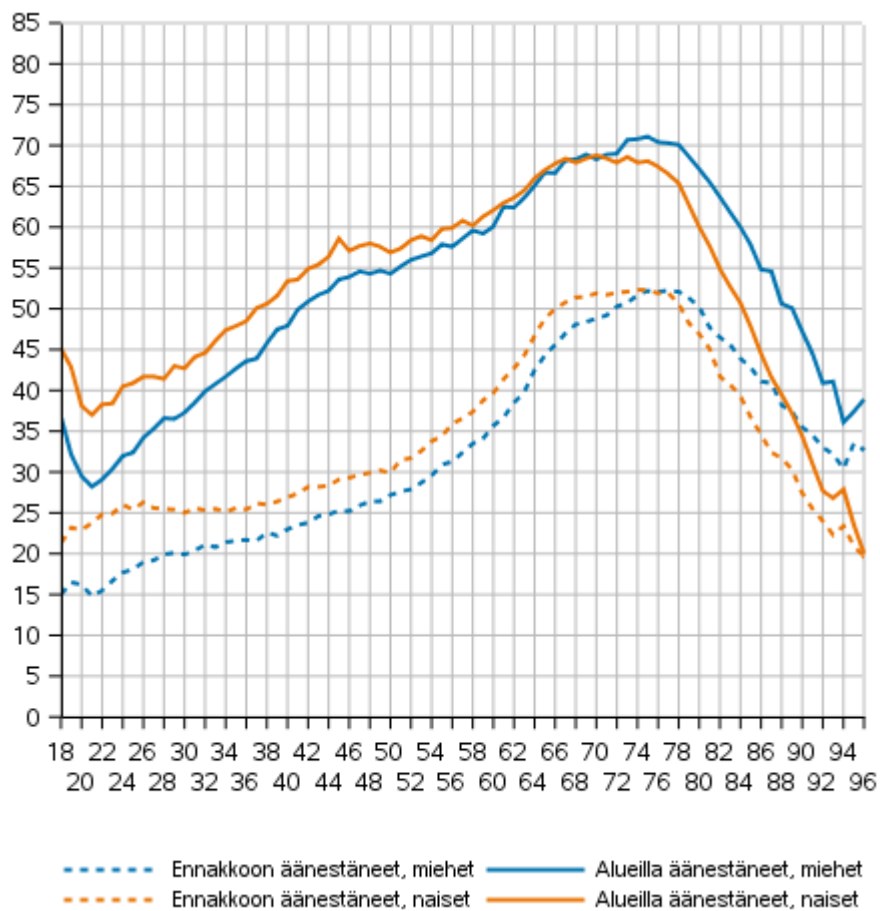
Ennakkoon äänestäneiden osuus äänioikeutetuista pääasiallisen toiminnan ryhmissä kuntavaaleissa 2017 ja 2021, %

Iän mukaan tarkasteltuna aktiivisimmat ennakkoon äänestäjät olivat 75-vuotiaat (52,2 % äänioikeutetuista), suhteellisesti vähiten ennakkoon äänestäneitä oli 18-vuotiaiden äänioikeutettujen joukossa (18,1 %).

Niillä äänestysalueilla, joilta saatiin myös vaalipäivän äänestystieto, korkein äänestysprosentti oli 73-vuotiailla äänioikeutetuilla, joista äänesti 69,6 prosenttia. Sähköinen äänioikeusrekisteri, joka mahdollistaa vaalipäivän äänestystietojen yksityiskohtaisen tarkastelun, oli käytössä 152 kunnassa, joista 99 kunnasta tieto saatiin kaikilta äänestysalueilta. Kaikkiaan tämä tieto kattoi 43,8 prosenttia vuoden 2021 kuntavaaleissa äänioikeutetuista.

Ennakkoon äänestäneet koko maassa ja kaikilla äänestäneet alueilla sukupuolen ja iän mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Sisällys

1. Äänestäneet kuntavaaleissa 2021.....	5
Analyysin aineisto.....	5
Aineiston kattavuus.....	5
Ikä ja sukupuoli.....	6
Pääasiallinen toiminta, koulutus ja perheasema.....	8
Tulotaso ja ammatti.....	12
Ulkomaalaistausta.....	15

Taulukot

Taulukko 1. Ennakkoon äänestäneiden ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista sukupuolen ja iän mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	8
Taulukko 2. Ennakkoon ja kaikkien äänestäneiden osuus iän ja koulutusasteen mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	10
Taulukko 3. Ennakkoon ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista perheaseman mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	12
Taulukko 4. Kuntavaaleissa 2021 äänioikeutettujen tulodesiilien alarajat, euroa.....	13
Taulukko 5. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista sukupuolen ja kielen mukaan kuntavaaleissa 2021.....	15
Taulukko 6. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista syntyperän ja iän mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	17

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Vaalipäivän äänestystiedot: äänioikeutettujen osuudet kuntavaaleissa 2021, %.....	18
Liitetaulukko 2. Äänioikeutettujen taustatekijöitä kuntavaaleissa 2021.....	22

Kuviot

Kuvio 1. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista iän mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	7
Kuvio 2. Äänioikeutetut ja ennakkoon äänestäneet koko maassa pääasiallisen toiminnan mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	8
Kuvio 3. Äänioikeutetut ja kaikki äänestäneet alueilla pääasiallisen toiminnan mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	9
Kuvio 4. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista tietyissä perheaseman ryhmissä kuntavaaleissa 2021, %.....	11
Kuvio 5. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista tulodesiileittäin kuntavaaleissa 2021, %.....	14
Kuvio 6. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista ammattiryhmän mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	15
Kuvio 7. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista kieliryhmän mukaan kuntavaaleissa 2021, %.....	16
Kuntavaalit, laatuseloste.....	23

1. Äänestäneet kuntavaaleissa 2021

Tässä katsauksessa tarkastellaan kuntavaaleissa 2021 äänioikeutettuja ja äänestäneitä eri taustatekijöiden mukaan. Tiedot äänioikeutetuista ja äänestäneistä on saatu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän äänioikeusrekisteristä. Yksilötason taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen aineistoihin, muun muassa väestö-, työssäkäynti- ja perhetilastoon sekä tutkintorekisteriin. Tarkastelun kohteena olevat ryhmät ovat yhtäältä kaikki kuntavaaleissa 2021 äänioikeutetut ja ennakkoon äänestäneet, toisaalta äänioikeutetut ja äänestäneet kunnissa ja äänestysalueilla, joissa käytettiin sähköistä äänioikeusrekisteriä vuoden 2021 vaaleissa.

Sähköinen äänioikeusrekisteri mahdollistaa äänestysaktiivisuuden tarkastelun vaalipäivän äänien osalta. Tämä tieto antaa täydellisen kuvan äänestysaktiivisuudesta, sillä sen avulla voidaan huomioida myös äänestämättä jättäneet. Tämä ei ole mahdollista vain ennakkoon äänestäneet sisältävän aineiston kohdalla. Tässä katsauksessa viitataan ennakkoon äänestäneillä kaikkiin, koko maassa ennakkoon äänestäneisiin ja kaikilla äänestäneillä em. alueilla asuneisiin vaalipäivänä ja ennakkoon äänestäneisiin äänioikeutettuihin.

Katsauksessa esitetyt tiedot kaikista äänestäneistä eivät kata koko maata tai kaikkia äänioikeutettuja. Kaikilla äänestäneillä viitataan tässä katsauksessa äänestäneisiin niillä alueilla, joilta tieto oli saatavissa. Tässä katsauksessa esitetyt tiedot ei ole muokattu mitenkään, esim. painottamalla aineistoa taustatekijöiden perusteella, vaan jakaumat esitetään sellaisina, kuin ne aineistossa ovat. Toisin sanoen, kaikista äänestäneistä alueilla esitetyt tiedot koskevat niitä kuntia, äänestysalueita ja äänioikeutettuja, joista tieto oli saatavilla.

Analyysin aineisto

Katsauksen analyysissä on mukana kaksi toisistaan erillistä, mutta osittain päällekkäistä äänestäjäryhmää. Katsauksen tekstissä, taulukoissa ja kuvioissa käytetään näistä äänestäjäryhmistä seuraavia termejä:

1. Ennakkoon äänestäneet -ryhmä, joka kattaa kaikki kuntavaaleissa ennakolta äänestäneet koko maassa.
2. Kaikki äänestäneet alueilla -ryhmä, joka kattaa sekä ennakkoon että vaalipäivänä äänestäneet (s.o. kaikki äänestäneet) niillä äänestysalueilla, joilla oli käytössä sähköinen äänioikeusrekisteri.

Katsauksessa käytetyt äänestäjäryhmät eivät ole toisensa poissulkevia. Koko maan ennakkoon äänestäneet sisältää myös em. alueilla ennakkoon äänestäneet äänioikeutetut. Kaikki äänestäneet alueilla kattaa myös kaikki ko. alueilla asuneet ennakolta äänestäneet. Näin ollen ryhmä ”ennakkoon äänestäneet” kuvaa nimensä mukaisesti ennakkoon äänestäneitä äänioikeutettuja koko maassa, ryhmä ”kaikki äänestäneet alueilla” kattaa vaalipäivänä ja ennakkoon äänestäneet rajatussa määrässä äänestysalueita.

Kuntavaaleissa 2021 oli 4 460 299 äänioikeutettua. Näistä äänioikeutetuista äänesti ennakolta 1 474 538, eli 33,1 prosenttia kaikista äänioikeutetuista. Äänestysalueilla, joista saadaan tieto myös vaalipäivän äänestämisestä, oli yhteensä 1 953 834 äänioikeutettua. Täydellinen äänestystieto saadaan siis 43,8 prosentista äänioikeutetuista.

Kaikkiin äänioikeutettuihin ei pystytä yhdistämään kaikkia yksilötason taustatekijöitä. Yksittäisten analyysissä käytettyjen taustamuuttujien kohdalla em. äänioikeutettujen lukumäärät saattavat olla em. lukuja pienempiä. Käytännössä tämä näkyy mm. siinä, että kuvioissa ja taulukoissa esitetyt tietyt jakaumat saattavat vaihdella hieman muuttujittain.

Aineiston kattavuus

Äänestysalueet ja kunnat, joilta saatiin kaikki äänestystiedot, eivät jakaudu täysin tasaisesti koko maan tasolla. Tietoa myös vaalipäivän äänestämisestä saatiin yhteensä 152 kunnasta, 99 kunnasta tieto saatiin koko kunnasta, eli kaikilta äänestysalueilta, osasta äänestysalueita tieto saatiin 53 kunnasta.

Helsingin vaalipiiriä lukuun ottamatta vaalipäivän äänestystietoa saatiin kaikista vaalipiireistä. Tietojen kattavuus kuitenkin vaihtelee vaalipiireittäin. Kattavin tieto saatiin Keski-Suomen vaalipiiristä, 84,6 prosentista vaalipiirin äänioikeutetuista. Koko maan tasoa kattavampaa tietoa saatiin myös Oulun (78,9 % äänioikeutetuista), Lapin (71,2 %), Pirkanmaan (60,4 %), Satakunnan (57,8 %), Uudenmaan (51,8 %) ja Vaasan (44,0 %) vaalipiireistä. Helsingin vaalipiiristä ei saatu vaalipäivän äänestystietoja yhdeltäkään

äänestysalueelta. Toisin sanoen aineisto ei sisällä lainkaan Helsingin vaalipiirissä äänioikeutettujen vaalipäivän äänestystietoja. (ks. Liitetaulukko 1.)

Liitetaulukossa 2. tarkastellaan äänioikeutettujen taustatekijöitä koko maassa ja alueilla, joista saatiin täydellinen äänestystieto. Kuntavaaleissa 2021 äänioikeutetut olivat keskimäärin 50,9-vuotiaita. Tältä osin alueiden äänioikeutetut eivät merkittävästi eroa äänioikeutetuista koko maassa. Äänioikeutetuista miehiä oli koko maassa 49,0 prosenttia, käytännössä yhtä paljon kuin alueilla.

Koko maan äänioikeutettujen käytettävissä olevien tulojen mediaani oli hieman alueiden äänioikeutettuja suurempi. Ero oli hieman alle 300 euroa vuodessa.

Koulutusasteen osalta tarkasteltavat alueet eivät oleellisesti poikkea koko maasta. Koko maassa äänioikeutetut olivat keskimäärin hieman korkeammin koulutettuja kuin tarkastelluilla alueilla. Ero näkyy käytännössä vain toisen asteen ja vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmissä. Toisen asteen tutkinnon suorittaneita oli koko maassa 1,4 prosenttiyksikköä vähemmän ja vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita 1,4 prosenttiyksikköä enemmän kuin tarkastelluilla alueilla. Koulutuksen kohdalla Helsingin vaalipiirin ja muun maassa Turun ja Espoon puuttuminen aineistosta vaikuttaa jakaumiin.

Erot pääasiallisen toiminnan luokissa olivat pieniä kaikkien äänioikeutettujen ja alueilla äänioikeutettujen välillä. Kaikissa pääasiallisen toiminnan ryhmissä ero koko maan ja alueiden välillä oli alle 0,5 prosenttiyksikköä. Alueilla oli koko maata hieman (1,5 prosenttiyksikköä) enemmän suomenkielisiä äänioikeutettuja, mikä liittyy osaltaan tiettyjen suurten kaupunkien puuttumiseen aineistosta.

Puolueiden kannatus kuntavaaleissa 2021 eroaa hieman alueiden ja koko maan välillä. Alueilla Keskustan, Perussuomalaisen ja SDP:n kannatus oli hieman koko maata suurempaa. Vastaavasti Kokoomuksen ja Vihreiden kannatus oli alueilla koko maata pienempää. Muiden puolueiden kannatuksessa ei ollut merkittäviä eroja alueiden ja koko maan välillä.

Tässä luvussa ja liitetaulukoissa 1. ja 2. esitetyt seikat on syytä ottaa huomioon yleistettäessä sähköisen äänioikeusrekisterin alueilla äänestäneistä saatuja tietoja koko maahan.

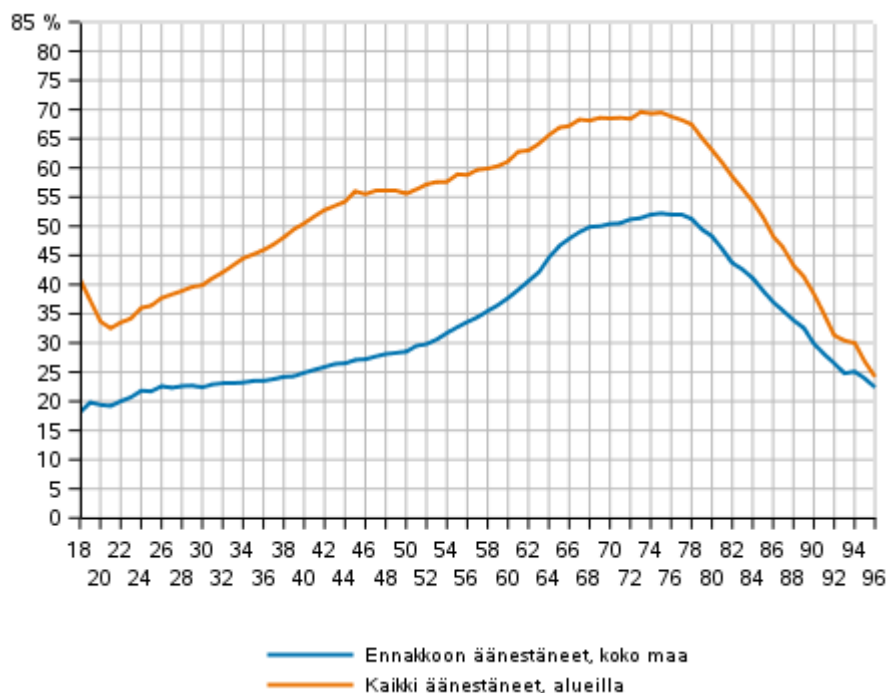
Ikä ja sukupuoli

Vuoden 2021 kuntavaaleissa äänesti ennakkoon 1 474 538 äänioikeutettua, mikä on 33,1 prosenttia kaikista Suomessa asuvista äänioikeutetuista. Tilastokeskuksen ilmoittama ennakkoäänestysprosentti on 60,0. Ennakkoäänestysprosentti saadaan laskemalla ennakkoon äänestäneiden osuus äänestäneistä. Tässä katsauksessa äänestäneitä tarkastellaan suhteessa äänioikeutettuihin, joten ilmoitetut prosenttiluvut ovat ennakkoäänestysprosenttia pienempiä.

Äänestysalueilla, joilta saatiin kaikki äänestystiedot, äänensä vaaleissa antoi 53,6 prosenttia äänioikeutetuista. Ennakkoon näillä alueilla äänesti 32,8 ja vaalipäivänä 20,8 prosenttia äänioikeutetuista.

Ikä vaikuttaa selvästi äänestysaktiivisuuteen. Ennakkoon koko maassa äänestäneiden osuus äänioikeutetuista ylitti 30 prosentin osuuden 53 ikävuoden kohdalla, jonka jälkeen osuus kasvaa aiempaa nopeammin. Ennakkoon äänestäminen oli yleisintä 75-vuotiaiden joukossa, joista 52,2 prosenttia äänesti ennakkoon. Ennakkoon äänestäneiden osuus laski alle 30 prosentin 90-vuotiaiden ikäryhmässä. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista iän mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista alueilla, joilta saatiin myös vaalipäivän äänestystieto, antaa ilmiöstä ennakkoon äänestämistä kattavamman kuvan. Vuoden 2021 vaaleissa 18-vuotiaiden äänestysprosentti oli näillä alueilla 40,9. Äänestysprosentti putosi 32,5 prosenttiin 21-vuotiaiden ryhmässä. Tämän jälkeen äänestysprosentti kasvoi verrattain tasaisesti 45-vuotiaiden ikäryhmän 56,0 prosenttiin, jonka jälkeen kasvu oli hitaampaa. Äänestysprosentti oli korkeimmillaan 73-vuotiaiden ryhmässä (69,6 %). Äänestysprosentti laski alle 60 prosentin 82-vuotiaiden ryhmässä, 21-vuotiaiden taso alittui 92-vuotiaiden ikäryhmässä. (Kuvio 1.)

Naiset äänestivät miehiä aktiivisemmin niin ennakkoon koko maassa kuin alueillakin, lukuun ottamatta kahta vanhinta tarkasteltua ikäryhmää. Koko maassa äänioikeutetuista naisista äänesti ennakkoon 35,2 prosenttia, 4,4 prosenttiyksikköä miehiä enemmän.

Kaikki äänestäneet huomioiva äänestysprosentti oli niin ikään naisilla suurempi. Alueilla naisista äänesti 55,0 prosenttia, 2,8 prosenttiyksikköä miehiä enemmän. Ikäryhmittäin tarkasteltuna naiset äänestivät miehiä aktiivisemmin kaikissa, paitsi 65 vuotta täyttäneiden ja sitä vanhempien ikäryhmissä. Suurin ero äänestysaktiivisuudessa sukupuolten välillä oli nuorimmissa ikäryhmissä. Naisten äänestysprosentti oli 18–19-vuotiaiden ikäryhmässä lähes 10 prosenttiyksikköä miesten vastaavaa suurempi. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Ennakkoon äänestäneiden ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista sukupuolen ja iän mukaan kuntavaaleissa 2021, %

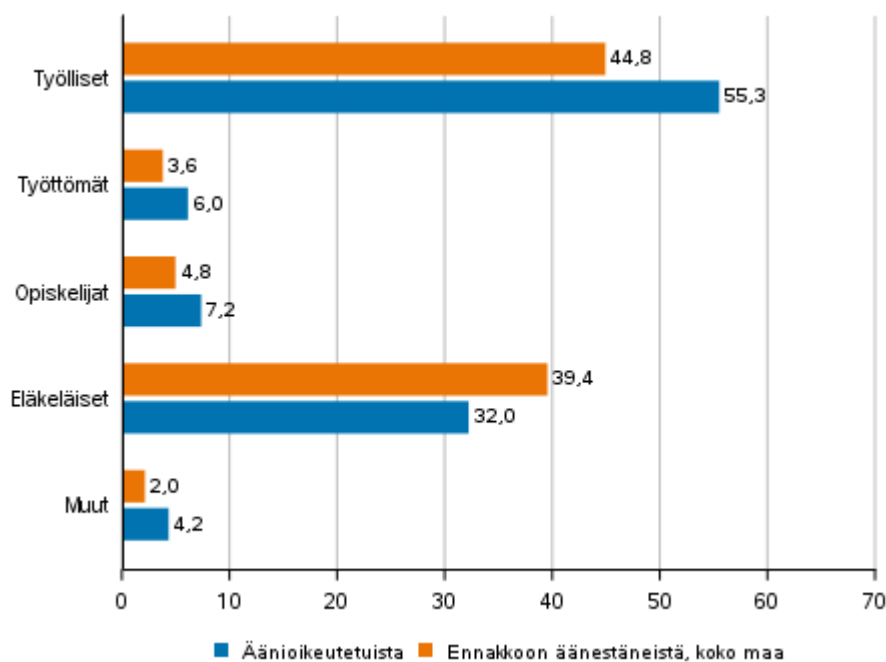
Ikäluokka	Yhteensä		Miehet		Naiset	
	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla
Yhteensä	33,1	53,6	30,8	52,2	35,2	55,0
18-19	18,9	39,1	15,8	34,5	22,2	44,0
20-24	20,2	34,0	16,2	29,9	24,5	38,5
25-34	22,6	40,2	20,0	37,3	25,5	43,3
35-44	24,8	49,8	22,9	47,5	26,9	52,2
45-54	28,9	56,4	27,0	55,0	30,8	57,9
55-64	37,6	61,4	35,4	60,6	39,8	62,1
65-74	49,9	68,3	48,4	68,6	51,3	68,1
75-	44,1	57,8	47,4	63,9	41,9	53,8

Pääasiallinen toiminta, koulutus ja perheasema

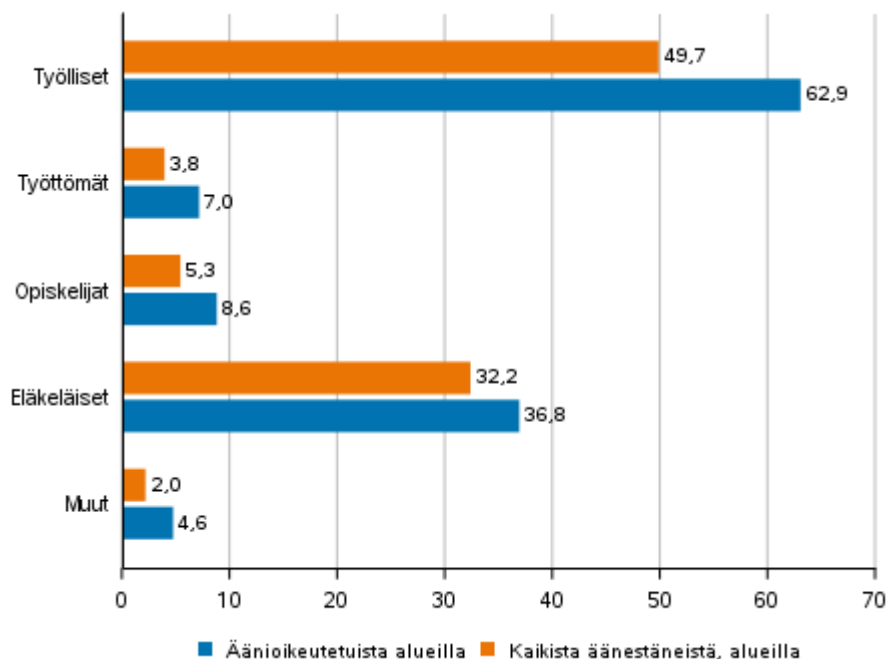
Pääasiallisen toiminnan ryhmistä koko maassa ennakkoon äänestäneistä oli eniten työllisiä (44,8 %). Eläkeläisiä oli ennakkoon äänestäneistä hieman vähemmän (39,4 prosenttia). Työllisiä oli ennakkoon äänestäneiden joukossa vähemmän ja eläkeläisiä enemmän kuin kaikkien äänioikeutettujen joukossa. Muissa pääasiallisen toiminnan ryhmissä ennakkoon äänestäneitä oli suhteellisesti vähemmän kuin äänioikeutettujen joukossa. (Kuvio 2.)

Kaikista äänestäneistä kaikkiin pääasiallisen toiminnan ryhmiin kuuluvien osuus äänestäneistä jäi alle ryhmien suhteellisen koon kaikissa äänioikeutetuissa. (Kuvio 3.)

Kuvio 2. Äänioikeutetut ja ennakkoon äänestäneet koko maassa pääasiallisen toiminnan mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Kuvio 3. Äänioikeutetut ja kaikki äänestäneet alueilla pääasiallisen toiminnan mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Korkea koulutus lisää äänestämisen todennäköisyyttä. Kuntavaaleissa keskimääräistä useammin ennakkoon äänestivät alimman korkea-asteen tai sitä korkeamman koulutusasteen suorittaneet äänioikeutetut. Sama ilmiö näkyy myös kaikkien alueilla äänestäneiden kohdalla, ylemmän korkeakoulututkinnon tai tutkijakoulutuksen suorittaneiden äänestysprosentti oli 24,4 prosenttiyksikköä kaikkia ja 37,9 prosenttiyksikköä pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneita äänioikeutettuja suurempi.

Lähes kaikissa koulutusryhmissä äänestysaktiivisuus kasvoi iän myötä, poikkeuksena nuorin ja vanhin tarkasteltu ikäryhmä. Yli 80 prosentin äänestysaktiivisuuteen päästiin vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden 55–64-vuotiaiden sekä alemman korkeakouluasteen suorittaneiden 65–74-vuotiaiden joukossa. (Taulukko 2.)

Taulukkoa 2. tulkitessa on syytä huomata, että alimman korkea-asteen tutkinnot vähentyvät väestössä, eikä koulutusryhmään tule Suomesta enää uusia tutkintoja, joten koulutusryhmän ikärakenne poikkeaa selvästi muista ryhmistä. Alimman korkea-asteen koulutus kattaa toisen asteen yläpuolella olevat tutkinnot, jotka eivät ole ammattikorkeakoulututkintoja.

Taulukko 2. Ennakkoon ja kaikkien äänestäneiden osuus iän ja koulutusasteen mukaan kuntavaaleissa 2021, %

		Yhteensä	Perusaste	Toinenaste	Alin korkeaste	Alempi korkeakouluaste	Ylempi korkeakouluaste, tutkijakoulutus
Yhteensä	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	33,1	25,7	28,5	47,3	37,7	49,4
	Kaikki äänestäneet, alueilla	53,6	40,1	48,5	71,4	65,1	78,0
18-24	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	19,9	16,8	22,1	..	41,3	..
	Kaikki äänestäneet, alueilla	35,4	32,9	37,0	..	60,8	..
25-34	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	22,6	10,8	17,3	16,8	32,6	44,9
	Kaikki äänestäneet, alueilla	40,2	18,2	34,9	28,7	56,8	69,8
35-44	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	24,8	12,3	19,3	24,7	29,4	40,0
	Kaikki äänestäneet, alueilla	49,8	23,4	42,5	54,7	60,9	72,8
45-54	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	28,9	15,7	24,1	32,6	33,7	43,4
	Kaikki äänestäneet, alueilla	56,4	30,3	49,3	64,2	67,0	78,9
55-64	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	37,6	24,0	33,3	43,9	45,3	55,3
	Kaikki äänestäneet, alueilla	61,4	41,4	56,4	70,7	74,2	82,7
65-74	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	49,9	38,9	47,1	60,3	64,3	69,4
	Kaikki äänestäneet, alueilla	68,3	56,4	66,3	79,3	84,1	87,9
75-	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	44,1	35,7	45,8	57,8	62,3	68,2
	Kaikki äänestäneet, alueilla	57,8	48,7	61,2	73,0	77,4	82,5

Äänestäneiden perheasemaa tarkastellaan rajattujen perheaseman luokkien avulla. Huomiota kiinnitetään avio- tai avoliitossa eläviin (parisuhte) ja perheettömiin, lasten lukumäärän sekä äänioikeutettujen ikään.

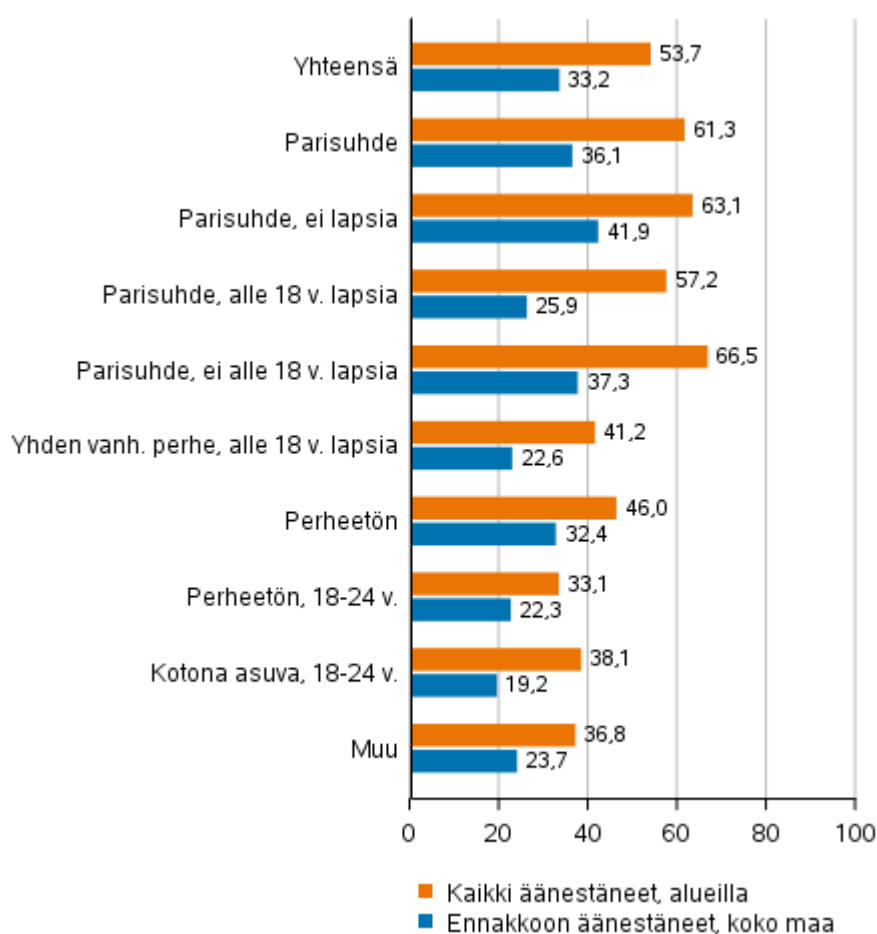
Parisuhteessa elävät äänestivät alueilla selvästi perheettömiä aktiivisemmin, parisuhteessa elävien äänestysprosentti oli yli 15 prosenttiyksikköä suurempi kuin perheettömillä. Parisuhteessa elävien, joilla

on alle 18-vuotiaita lapsia, äänestysprosentti oli yli 9 prosenttia matalampi kuin niiden, joiden lapset olivat täysi-ikäisiä. Yhden vanhemman perheen vanhempien äänestysaktiivisuus jäi 41,2 prosenttiin.

Tarkasteltaessa nuorten, 18–24-vuotiaiden äänioikeutettujen äänestysaktiivisuutta, voidaan havaita että kotona (vanhempiensa kanssa) asuvien äänestysprosentti oli hieman korkeampi kuin saman ikäisten perheisiin kuulumattomien. Perheisiin kuulumattomat sisältävät sekä yksin että muun tai muiden henkilöiden kanssa asuvat. Ero ryhmien äänestysaktiivisuudessa alueilla on 5 prosenttiyksikköä.

Äänestäneiden ikäryhmittäinen tarkastelu ei oleellisesti muuta kuvaa perheaseman vaikutuksesta. Pääsääntöisesti äänestysprosentti kasvoi kaikissa perheaseman ryhmissä iän myötä, lukuun ottamatta vanhinta, 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmää. Perheaseman kohdalla ryhmä “Muu” sisältää kotona asuvat yli 24-vuotiaat, aikuisen lapsen kanssa asuvat yhden vanhemman perheen vanhemmat, laitospöestön ja luokittelemattomat henkilöt sekä henkilöt, joiden perheasemasta ei ole tietoa. (Kuvio 4., Taulukko 3.)

Kuvio 4. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista tietyissä perheaseman ryhmissä kuntavaaleissa 2021, %

Taulukko 3. Ennakkoon ja kaikkien äänestäneiden osuus äänioikeutetuista perheaseman mukaan kuntavaaleissa 2021, %

		Yhteensä	Pari- suhde	Pari- suhde, ei lapsia	Pari- suhde, alle 18 v. lapsia	Pari- suhde, ei alle 18 v. lapsia	Yhden vanh. perhe, alle 18 v. lapsia	Perheetön	Muu
Yhteensä	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	33,2	36,1	41,9	25,9	37,3	22,6	32,4	23,7
	Kaikki äänestäneet, alueilla	53,7	61,3	63,1	57,2	66,5	41,2	46,0	36,8
18-24	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	19,9	18,4	19,4	11,0	..	8,0	22,3	13,4
	Kaikki äänestäneet, alueilla	35,5	33,9	34,7	28,1	..	13,4	33,1	18,4
25-34	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	22,7	23,4	27,1	18,7	..	12,9	23,8	18,3
	Kaikki äänestäneet, alueilla	40,3	45,4	47,2	43,4	..	24,3	36,7	31,5
35-44	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	24,9	25,7	28,2	25,1	18,5	21,4	24,8	19,1
	Kaikki äänestäneet, alueilla	50,0	55,3	50,6	56,5	42,1	39,9	39,8	31,7
45-54	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	29,0	29,7	29,6	29,7	30,1	28,3	28,1	24,2
	Kaikki äänestäneet, alueilla	56,6	61,9	55,0	65,4	61,7	51,7	44,7	40,7
55-64	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	37,7	39,5	40,5	34,7	38,6	33,0	34,9	31,5
	Kaikki äänestäneet, alueilla	61,5	66,8	65,7	69,5	69,5	57,0	51,6	47,8
65-74	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	49,9	53,0	53,6	42,4	46,2	37,4	44,8	36,7
	Kaikki äänestäneet, alueilla	68,4	73,6	73,8	72,7	71,4	62,3	59,2	49,5
75-	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	44,1	50,9	51,4	..	41,0	..	39,1	23,5
	Kaikki äänestäneet, alueilla	57,9	67,9	68,2	..	61,2	..	49,9	30,5

Tulotaso ja ammatti

Äänestäneiden ja äänioikeutettujen tulotasoja tarkastellaan käytettävissä olevien rahatulojen avulla. Tulotiedot on saatu viimeksi vahvistetusta verotuksesta vuodelta 2019. Käytettävissä olevat rahatulot tarkoittavat

verojen jälkeisiä rahatuloja. Nämä koostuvat työ- ja omaisuustuloista, työhön liittyvistä luontoiseduista sekä tulonsiirroista.

Katsauksen aineistossa äänioikeutettujen tulot on jaettu desiileihin. Tulojen desiilit saadaan järjestämällä äänioikeutetut tulojen mukaan ja jakamalla joukko kymmeneen yhtä suureen osaan. Tällä tavalla muodostetuissa ryhmissä on jokaisessa kaikkien äänioikeutettujen (koko maa) kohdalla noin 444 000 äänioikeutettua. Alueilla, joilta saatiin tieto myös vaalipäivän äänestämisestä, sijoittuu näin muodostettuihin ryhmiin noin 195 000 äänioikeutettua kuhunkin.

Koko maan tasolla aineistosta puuttuu tulotieto noin 21 000 äänioikeutetulta. Myös vaalipäivän äänet sisältävien alueiden aineistosta tulotieto puuttui noin 7 400 äänioikeutetulta. Kaikkien äänioikeutettujen käytettävissä olleiden tulojen mediaani oli noin 22 300 euroa, tarkastelluilla rajatuilla alueilla vastaava mediaanitulo oli noin 22 100 euroa. Suurituloisimpaan tulokymmenykseen koko maassa kuuluneiden äänioikeutettujen käytettävissä olevat tulot olivat vähintään 41 372 euroa, tarkastelluilla alueilla vastaavasti 39 991 euroa vuodessa. Alimpaan tulokymmenykseen kuuluneiden tulot olivat koko maan äänioikeutettujen kohdalla enintään 9 422 euroa ja alueilla 9 431 euroa vuodessa. (Taulukko 4.)

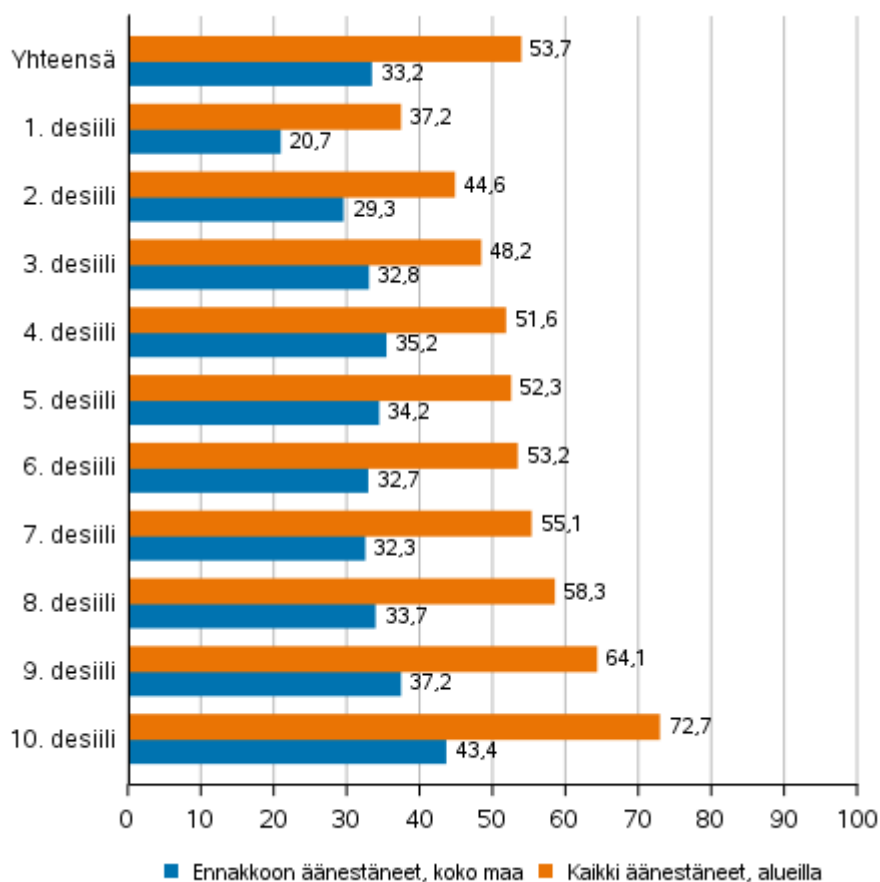
Taulukko 4. Kuntavaaleissa 2021 äänioikeutettujen tulodesiilien alarajat, euroa

Desiili	Kaikki äänioikeutetut	Äänioikeutetut alueilla
1. desiili	0	0
2. desiili	9 423	9 432
3. desiili	13 513	13 478
4. desiili	16 230	16 135
5. desiili	19 095	18 896
6. desiili	22 341	22 057
7. desiili	25 531	25 190
8. desiili	28 836	28 373
9. desiili	33 309	32 596
10. desiili	41 372	39 991

Koko maan tasolla tuloilla ei kokonaisuudessaan ollut suurta vaikutusta ennakkoon äänestämiseen. Alimmissa tulodesiileissä ennakkoon äänestäminen oli suhteellisesti vähäisempää ja ylimmissä desiileissä yleisempää kuin muissa tuloluokissa. Kolmannesta tulodesiilistä kahdeksanteen desiiliin ennakkoon äänestämisen asteessa ei tapahtunut suuria muutoksia, ennakkoon äänestäneiden osuus vaihteli näissä luokissa 32,3 ja 35,2 prosentin välillä. (Kuvio 5.)

Tarkasteltaessa kaikkia äänestäneitä alueilla, tulojen vaikutus äänestysaktiivisuuteen oli huomattavasti selvempi. Ylemissä tuloluokissa äänestäminen oli säännönmukaisesti pienituloisempia yleisempää. Ylimpään tulodesiiliin kuuluneista äänesti kaikkiaan 72,7 prosenttia. Sen sijaan alimmissa tulodesiileissä äänestysaktiivisuus jäi 37,2 prosenttiin. Ero pieni- ja suurituloisimpien äänestysaktiivisuudessa oli siten yli 35 prosenttiyksikköä. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista tulodesiileittäin kuntavaaleissa 2021, %

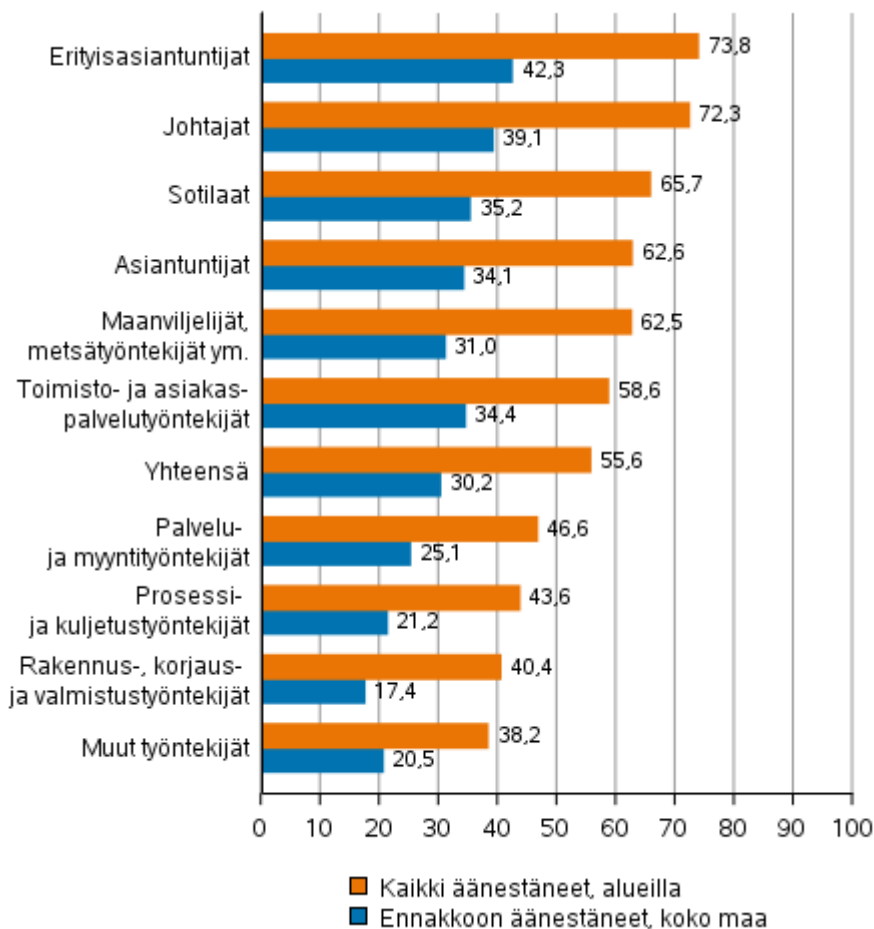

Äänioikeutettujen ammattia tarkastellaan ammattiluokituksen avulla. Aineistossa käytetty ammattitieto on vuodelta 2018. Ammatti päätellään vuoden viimeisenä päivänä henkilöille, jotka ovat pääasiallisen toiminnan mukaan työllisiä. Vuoden 2021 vaalien äänioikeutetuista ammattitieto löytyy koko aineistossa noin 2 300 000 äänioikeutetulle. Tarkastelluilla alueilla vastaava tieto on noin 980 000 äänioikeutetulla.

Kaikkien sellaisten äänioikeutettujen, joista on aineistossa ammattitieto, äänestysprosentti tarkastelluilla alueilla oli 55,6. Ammattiryhmistä korkein äänestysprosentti oli erityisasiantuntijoilla, 73,8 prosenttia. Yli 70 prosentin taso ylittyi myös johtajien kohdalla. Äänestysprosentti oli keskimääräistä pienempi eri työntekijäryhmissä, toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöitä lukuun ottamatta. (Kuvio 6.)

Matalin ammattiryhmän mukaan mitattu äänestysaktiivisuus oli muiden työntekijöiden ryhmässä, jossa äänestysprosentti jäi 38,2 prosenttiin, eli yli 17 prosenttiyksikköä ammattiryhmien keskiarvon alapuolelle. Muut työntekijät -luokka sisältää avustavia, rutiiniluonteisia tai vähän koulutusta vaativia tehtäviä.

Kuvio 6. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista ammattiryhmän mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Ulkomaalaistausta

Äänioikeutettujen ja äänestäneiden taustaa tarkastellaan kielen ja syntyperän avulla. Kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvien äänestysaktiivisuus oli alueilla äänestäneiden kohdalla kaikkien äänioikeutettujen tasoa korkeampaa. Suomen- ja saamenkielisistä äänesti 1,5 prosenttiyksikköä ja ruotsinkielisistä 12,2 prosenttiyksikköä kaikkia äänioikeutettuja enemmän.

Kuntavaaleissa äänioikeus on sidoksissa asuinpaikkaan, eli muita kuin kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvia äänioikeutettuja on enemmän kuin esim. eduskuntavaaleissa. Kaikista äänioikeutetuista suomenkielisiä oli 88,1, ruotsinkielisiä 4,6 ja muunkielisiä 7,2 prosenttia. Alueilla, joista saatiin tieto kaikista äänestäneistä suomea äidinkielenään puhui 89,6, ruotsia 4,2 ja muita kieliä 6,1 prosenttia.

Taulukko 5. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista sukupuolen ja kielen mukaan kuntavaaleissa 2021

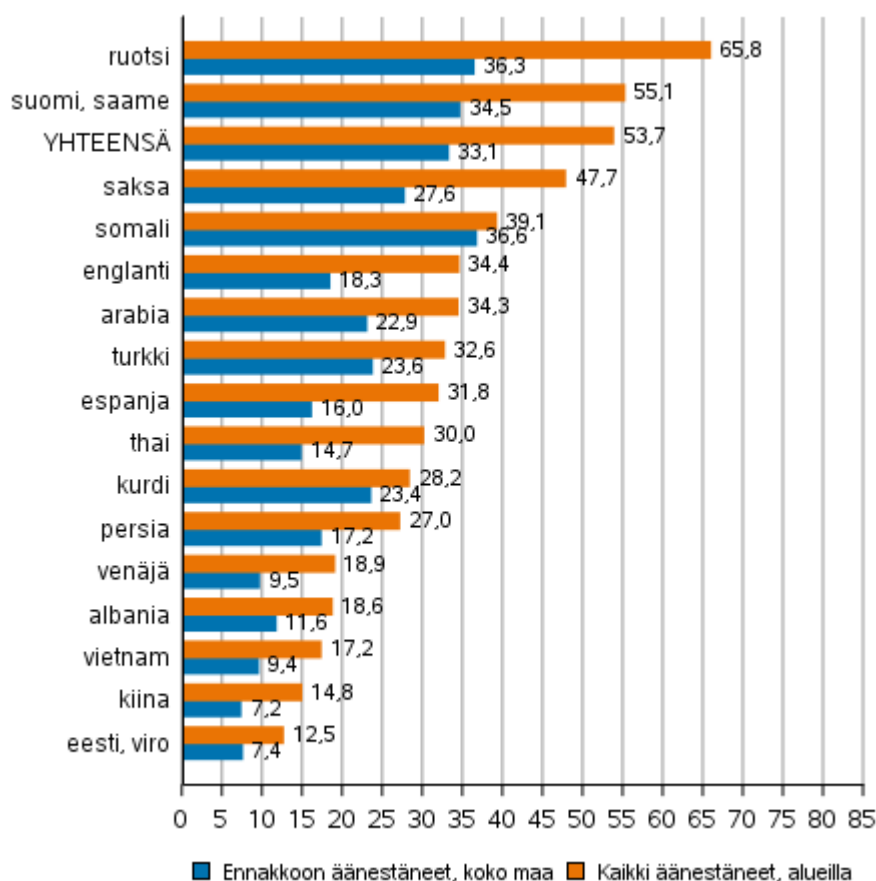
Sukupuoli	Yhteensä		Suomi, saame		Ruotsi		Muu kieli	
	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla
Yhteensä	33,1	53,6	34,5	55,1	36,3	65,8	14,3	23,0
Miehet	30,8	52,2	32,2	53,9	33,3	64,0	14,1	21,6
Naiset	35,2	55,0	36,6	56,3	39,4	67,7	14,4	24,5

Vieraskielisten äänestysaktiivisuus jäi selvästi pienemmäksi kuin kotimaisia kieliä puhuvilla. Ennakkoon koko maassa vieraskielisistä äänesti 14,3 prosenttia. Vastaavasti kaikista alueilla äänioikeutetuista

vieraskielisistä äänesti 23,0 prosenttia, yli 32 prosenttiyksikköä kaikkia äänioikeutettuja vähemmän. (Taulukko 5.)

Kieliryhmien äänestysaktiivisuuden tarkempi tarkastelu osoittaa, että korkein kaikista alueilla annetuista äänistä laskettu äänestysprosentti oli ruotsia äidinkielenään puhuvilla (65,8 %). Suomen- ja saamenkielisten äänestysprosentti oli vastaavasti 55,1. Kuvioon 7 on valittu lukumääräisesti suurimmat kieliryhmät niillä alueilla, joista saatiin tieto myös vaalipäivän äänestämisestä. Tällä tavalla rajattuna suurin äänestysprosentti vieraskielisistä oli saksankielisillä, 47,7 prosenttia. Muiden kieliryhmien äänestysprosentti jäi alle 40 prosentin. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista kieliryhmän mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Ikäryhmittäin ja syntyperän mukaan tarkasteltuna nuorten äänestysaktiivisuus jäi vanhempia ikäryhmiä matalammaksi sekä suomalaistaustaisten että ulkomaalaistaustaisten joukossa. Tämä näkyy niin koko maassa ennakkoon äänestäneiden kuin kaikkien alueilla äänestäneidenkin kohdalla. Kaikkien alueilla äänestäneiden kohdalla ero suomalaistaustaisten ja ulkomaalaistaustaisten äänestysaktiivisuudessa oli noin 30 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaistaustaisten äänestysaktiivisuus jäi alle 30 prosentin kaikissa paitsi kahdessa vanhimmassa ikäryhmässä. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Äänestäneiden osuus äänioikeutetuista syntyperän ja iän mukaan kuntavaaleissa 2021, %

Ikäluokka	Koko väestö		Suomalais- taustaiset		Ulkomaalais- taustaiset	
	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla	Ennakkoon äänestäneet, koko maa	Kaikki äänestäneet, alueilla
Yhteensä	33,1	53,6	34,5	55,6	14,5	23,3
18-24	19,9	35,4	20,5	36,7	12,4	17,4
25-34	22,7	40,2	23,9	42,6	13,2	19,4
35-44	24,8	49,8	26,5	53,2	13,4	22,3
45-54	28,9	56,4	30,3	58,9	14,3	25,7
55-64	37,6	61,4	38,8	62,8	16,3	28,7
65-74	49,9	68,3	50,6	69,0	21,6	34,0
75-	44,1	57,8	44,4	58,1	26,3	38,9

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Vaalipäivän äänestystiedot: äänioikeutettujen osuudet kuntavaaleissa 2021, %

		Osuus äänioikeutetuista (%)
Uudenmaan vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	51,8
	Vantaa	100,0
	Karkkila	100,0
	Kerava	100,0
	Kirkkonummi	100,0
	Lohja	100,0
	Mäntsälä	60,8
	Nurmijärvi	100,0
	Porvoo	97,6
	Sipoo	100,0
	Tuusula	38,4
	Vihti	100,0
	Varsinais-Suomen vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä
Aura		100,0
Kaarina		100,0
Kustavi		100,0
Kemiönsaari		100,0
Parainen		100,0
Masku		100,0
Mynämäki		100,0
Naantali		78,1
Paimio		100,0
Pyhäranta		100,0
Raisio		100,0
Salo		90,1
Somero		100,0
Uusikaupunki		95,9
Satakunnan vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	57,8
	Eurajoki	100,0
	Harjavalta	100,0
	Karvia	100,0
	Nakkila	100,0
	Pomarkku	100,0
	Pori	90,7
	Rauma	54,1
	Siikainen	100,0

		Osuus äänioikeutetuista (%)
Hämeen vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	29,9
	Asikkala	67,6
	Forssa	80,8
	Hausjärvi	100,0
	Hollola	51,5
	Hämeenlinna	19,1
	Heinola	24,3
	Janakkala	100,0
	Jokioinen	100,0
	Lahti	19,8
	Sysmä	100,0
	Tammela	79,9
	Ypäjä	100,0
	Pirkanmaan vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä
Hämeenkyrö		100,0
Juupajoki		100,0
Kangasala		13,9
Mänttä-Vilppula		15,7
Orivesi		60,5
Parkano		100,0
Pälkäne		100,0
Sastamala		51,7
Tampere		100,0
Valkeakoski		87,7
Kaakkois-Suomen vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	10,9
	Kouvola	5,1
	Luumäki	100,0
	Mäntyharju	100,0
	Pertunmaa	100,0
	Pieksämäki	100,0
	Puumala	100,0
	Pyhtää	100,0
	Sulkava	88,2
Virolahti	85,3	

		Osuus äänioikeutetuista (%)
Savo-Karjalan vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	38,5
	Ilomantsi	100,0
	Joensuu	97,7
	Keitele	100,0
	Kontiolahti	83,4
	Outokumpu	100,0
	Lapinlahti	100,0
	Lieksa	100,0
	Liperi	100,0
	Nurmes	78,5
	Pielavesi	67,0
	Polvijärvi	84,3
	Rautavaara	100,0
	Sonkajärvi	81,3
	Varkaus	16,5
Vieremä	100,0	
Vaasan vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	44,0
	Alajärvi	100,0
	Alavus	100,0
	Halsua	100,0
	Isojoki	100,0
	Kannus	100,0
	Kaskinen	100,0
	Kaustinen	100,0
	Kristiinankaupunki	80,5
	Kruunupyö	67,6
	Kuortane	100,0
	Lappajärvi	100,0
	Luoto	52,5
	Maalahti	83,8
	Mustasaari	66,7
	Närpiö	18,8
	Perho	100,0
	Pietarsaari	33,6
	Seinäjoki	38,7
	Soini	100,0
Toholampi	84,9	
Vaasa	100,0	
Vöyri	100,0	
Ähtäri	100,0	

		Osuus äänioikeutetuista (%)
Keski-Suomen vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	84,6
	Hankasalmi	100,0
	Jyväskylä	99,2
	Jämsä	100,0
	Kannonkoski	100,0
	Karstula	100,0
	Kivijärvi	100,0
	Konnevesi	100,0
	Laukaa	100,0
	Muurame	100,0
	Petäjävesi	100,0
	Saarijärvi	100,0
	Toivakka	100,0
	Viitasaari	85,7
	Äänekoski	29,3
Oulun vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	78,9
	Alavieska	100,0
	Haapajärvi	100,0
	Haapavesi	100,0
	Hailuoto	100,0
	Kajaani	61,6
	Kempele	100,0
	Kuusamo	100,0
	Liminka	100,0
	Lumijoki	100,0
	Muhos	80,7
	Nivala	100,0
	Oulainen	56,8
	Oulu	100,0
	Paltamo	83,4
	Pudasjärvi	66,1
	Puolanka	100,0
	Pyhäjärvi	100,0
	Raahe	56,8
	Reisjärvi	100,0
	Ristijärvi	100,0
Sievi	100,0	
Sotkamo	100,0	
Vaala	100,0	
Utajärvi	100,0	
Ylivieska	100,0	

		Osuus äänioikeutetuista (%)
Lapin vaalipiiri	Vaalipiiri yhteensä	71,2
	Inari	73,6
	Kemi	100,0
	Keminmaa	28,3
	Kolari	52,5
	Pelkosenniemi	100,0
	Posio	100,0
	Ranua	100,0
	Rovaniemi	100,0
	Sodankylä	73,6
	Tervola	100,0
	Tornio	78,8

Liitetaulukko 2. Äänioikeutettujen taustatekijöitä kuntavaaleissa 2021

	Ääni- oikeutetut/ koko maa	Äänestys- alueet, joilta kaikki äänestystieto
Ikä k/a	50,9	50,7
Sukup., miehiä (%)	49,0	49,2
tulot, mediaani (e)	22 341,0	22 057,0
koulutus: perusaste (%)	24,2	24,2
koulutus: toinen aste (%)	42,6	44,0
koulutus: alin korkea-aste (%)	9,3	9,5
koulutus: alempi korkea-aste (%)	12,3	12,2
koulutus: ylempi korkeak., tutk. (%)	11,3	9,9
työllisiä (%)	52,6	52,2
työttömiä (%)	5,6	5,8
opiskelijoita (%)	6,8	7,1
eläkeläisiä (%)	30,4	30,5
muut tv. ulkopuol. (%)	3,9	3,8
suomenkielisiä (%)	88,1	89,6
ruotsinkielisiä (%)	4,6	4,2
muunkielisiä (%)	7,2	6,1
SDP, kannatus (%)	17,7	18,7
PS, kannatus (%)	14,4	15,2
KOK, kannatus (%)	21,3	19,9
KESK, kannatus (%)	14,8	16,5
VIHR, kannatus (%)	10,5	9,6
VAS, kannatus (%)	7,9	7,8
RKP, kannatus (%)	4,9	4,4
KD, kannatus (%)	3,6	3,6
LIIK, kannatus (%)	1,5	1,1
MUUT, kannatus (%)	2,8	2,7

Kuntavaalit, laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tilaston tietosisällöstä

Tilastokeskus tuottaa kuntavaaleista viralliset tilastot. Tilaston keskeinen sisältö on: puolueiden saamat äänimäärät ja osuudet eroteltuna ennakoäänestyksessä ja varsinaisena vaalipäivänä saatuihin ääniin, puolueiden saamat valtuustopaikat, ehdokkaiden saamat äänimäärät ja -osuudet sekä valittujen valtuutettujen määrä puolueittain, äänioikeutettujen ja äänestäneiden lukumäärä sukupuolen mukaan sekä äänestäneiden lukumäärä sukupuolen mukaan.

Kunnallisvaalit - tilastosivulla esitetään myös analyyskejä ehdokkaiden ja valittujen taustoista, sekä äänestäneistä.

Vuodesta 2004 lähtien tiedot löytyvät myös äänestysalueittain Tilastokeskuksen StatFin-tilastotietokannasta.

1.2 Olennaiset käsitteet

Yleistä

Kuntavaaleissa valitaan valtuutetut kuntien valtuustoihin. Vuoden 2021 alussa on kuntien lukumäärä Manner-Suomessa 293 ja Ahvenanmaan maakunnassa 16. Kuntavaalit toimitetaan vaalivuoden (2021) alussa voimaan astuvan kuntajaon mukaisena (äänestysaluejako on tullut voimaan 1.1.2021, perustuen kuntien 31.8.2020 mennessä Digi- ja väestötietovirastolle ilmoittamiin äänestysaluejakopäätöksiin). **Jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne on toimitettava muutoksen kohteena olevissa kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen.*

Kunnassa valittavien valtuutettujen määrästä päättää valtuusto (Kuntalaki 410/2015 16§). Asukasluku määräytyy väestötietojärjestelmässä vaalivuotta edeltävän marraskuun 30 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan.

Vaalilainsäädäntö

Ensimmäinen kunnallisvaaleja koskeva laki annettiin vuonna 1917. Vuonna 1998 tehdyllä vaalilainsäädännön muutoksella koottiin kaikkia vaaleja koskevat säännökset yhteen lakiin, vaalilakiin (714/1998), joka tuli voimaan 8.10.1998. Kunnallisvaaleja koskevat säännökset sisältyvät tähän ja kuntalakiin 410/2015.

Vaalilain muutos (563/2015) tuli voimaan 1.6.2015, jolloin vaalien nimi muutettiin muotoon kuntavaalit, vaalien toimitusaika muuttui lokakuusta huhtikuulle. Kuntavaalit toimitetaan joka neljäs vuosi huhtikuun kolmantena sunnuntaina. Jos kolmas sunnuntai osuu pääsiäispäiväksi tai sen jälkeiseksi sunnuntaiksi, vaalipäivä siirtyy pääsiäispäivää edeltäväksi sunnuntaiksi (Vaalilaki 563/2015 144§).

Ahvenanmaan maakunnan kunnissa vaalit (www.val.ax) toimitetaan myös joka neljäs vuosi, mutta eri aikaan kuin Manner-Suomessa (seuraavan kerran lokakuussa 2023).

Vaalit toimitetaan voimassa olevan vaalilain mukaisesti (ajantasainen vaalilaki <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>) tarkemmin Oikeusministeriön verkkosivuilla www.vaalit.fi ja www.finlex.fi, vaalilaki (714/1998). Mahdollisuus äänestää ennakkoon ulkomailta kunnallisvaaleissa oli ensimmäistä kertaa vuonna 2000.

Vaalilain muutos (939/2017), jossa mahdollistettiin kirjeäänestys ulkosuomalaisille ja muille vaalien ajan ulkomailta oleville, vahvistettiin 14.12.2017 ja se tuli voimaan 1.11.2018. Kirjeäänestystä käytettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa ja sen jälkeen vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa. Hallituksen esitys laiksi vaalilain muuttamisesta (HE 101/2017 vp).

Vaalilain muutos (1223/2018) sisälsi eräitä teknisluonteisia uudistuksia, mm. äänestysaluejakoa koskevien päätösten aikataulumuutoksen ja mahdollisuuden lähettää äänioikeutetuille äänioikeusilmoitus (ilmoituskortti) sähköisessä muodossa;

Vaalilain muutos (1132/2019) liittyi Digi- ja väestötietoviraston (DVV) perustamiseen 1.1.2020.

Koronaviruspandemiaan (COVID-19) liittyvien terveysturvallisuusriskien vuoksi kuntavaalien 2021 siirtämisestä tiedotettiin 6.3.2021.

Kuntavaalien siirtäminen edellytti vaalilain muutoksen (HE 33/2021, PeVM 4/2021, EV 31/2021), laki vuoden 2021 kuntavaalien siirtämisestä 256/2021 vahvistettiin 29.3.2021.

Vaalien toimittamisen keskeiset periaatteet

Kaikki Suomen vaalit toimitetaan noudattaen seuraavia periaatteita:

- **Vaalit ovat välittömät.** Valitsijat (äänioikeutetut) äänestävät suoraan niitä henkilöitä, jotka he tahtovat saada valituiksi.
- **Vaalit ovat suhteelliset.** Suhteellisissa vaaleissa jokainen puolue (tai muu ryhmittymä) saa sen määrän valittuja edustajia kuin mitä sen vaaleissa saama äänimäärä suhteessa muihin ryhmittymiin edellyttää (ei presidentinvaalit).
- **Vaalit ovat salaiset.** Vaalisalaisuudella tarkoitetaan, etteivät vaaliviranomaiset eivätkä muutkaan saa tietää, ketä äänestäjä on äänestänyt, vai onko hän jättänyt tyhjän äänestyslipun. Sensijaan tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan, ei kuulu vaalisalaisuuden piiriin.
- **Vaaleissa on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus.** Yleisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että äänioikeus on riippuvainen vain sellaisista edellytyksistä, jotka kansalaisella yleensä on. Yhtäläisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen äänioikeus vaikuttaa vaalin tulokseen. Yleisissä vaaleissa kullakin on yksi ääni.
- **Kunkin äänestäjän on äänestettävä itse.** Äänioikeutta ei saa käyttää valtuusmiehen eli asiamiehen kautta.
- **Äänestämisen on tapahduttava vaaliviranomaisen edessä.** Poikkeuksena kirjeäänestys, joka ei tapahdu vaaliviranomaisen edessä. Kirjeäänestyksessä äänestäjän tulee hankkia kaksi todistajaa, jotka allekirjoittajat todistuksen siitä, että äänestys on tapahtunut vaalisalaisuus säilyttäen ja vaalivapautta kunnioittaen.
- Suomen vaalijärjestelmä on henkilö- ja puoluevaalin yhdistelmä, jossa samalla yhdellä numerolla äänestetään sekä puoluetta että henkilöä (ei presidentinvaalit).

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Äänioikeus

Kuntavaaleissa äänioikeutettu on:

jokainen viimeistään vaalipäivänä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka on

1. Suomen tai muun EU:n jäsenvaltion kansalainen taikka Islannin ja Norjan kansalainen ja jonka kotikunta kyseinen kunta on (23.4.2021) 51. päivänä ennen vaalipäivää; tai
2. muun valtion kansalainen, jonka kotikunta kyseinen kunta on (23.4.2021) 51. päivänä ennen vaalipäivää ja jolla on ollut yhtäjaksoisesti kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan laskettuna (23.4.2021) 51. päivästä alkaen ennen vaalipäivää.
3. EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenenä ja jolla on asuinpaikka kyseisessä kunnassa (23.4.2021) 51. päivänä ennen vaalipäivää edellyttäen, että hänen tietonsa on talletettu hänen pyynnöstään väestötietojärjestelmään ja kirjallisesti ilmoittanut Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään (22.4.2021) 52. päivänä ennen vaalipäivää haluavansa käyttää äänioikeutta kuntavaaleissa.

Vaalilain muutos (939/2017), jossa mahdollistetaan kirjeäänestys ulkosuomalaisille (*huom. ei äänioikeutta kuntavaaleissa*) ja muille vaalien ajan ulkomailla oleville tuli voimaan 1.11.2018. Kirjeäänestystä käytettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa ja sen jälkeen vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa.

Vaalikelpoisuus ja ehdokasasettelu

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen eli kelpoinen ehdokkaaksi kuntavaaleissa on henkilö,

1. jonka kotikunta kyseinen kunta on,
2. jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kuntavaaleissa ja
3. jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi

Vaalikelpoisuuden rajoituksista säädetään kuntalain 72§:ssä.

Vaalikelpoisuus määräytyy lähtökohtaisesti samassa aikataulussa kuin henkilön äänioikeuskuntakin eli väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää (vuoden 2021 kuntavaaleissa perjantaina 23.4.2021) olevien tietojen mukaan. Jos henkilö kuitenkin muuttaa kotikuntaansa kyseisen päivämäärän jälkeen, hänen vaalikelpoisuutensa seuraa mukana.

Ehdokkaan vaalikelpoisuuden määräytymiselle ei ole lainsäädännössä säädetty selvää ajankohtaa, mutta käytännössä ehdokkaan kotikunnan tulee olla selvä viimeistään 32. päivänä ennen vaalipäivää (vuoden 2021 kuntavaaleissa perjantaina 14.5.2021 *helatorstai 13.5.2021), jolloin keskusvaalilautakunnat käsittelevät ja ratkaisevat ehdokashakemuksiin tehdyt täydennykset. Ehdokkaiden kotikuntaa koskevat ratkaisut tehdään väestötietojärjestelmässä olevin tietojen perusteella.

Ehdokasasettelu

Ehdokkaita kuntavaaleissa voivat asettaa

1. puolerekisterissä olevat puolueet
2. äänioikeutettujen perustamat valitsijayhdistykset

Kukin puolue voi asettaa kunnassa enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertaisen määrän ehdokkaita. Jos kunnassa valitaan esimerkiksi 27 valtuutettua, puolueella voi olla enintään 40 ehdokasta. Puolueet voivat muodostaa keskenään vaaliliittoja. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokkaiden yhteismäärä saa kuitenkin olla enintään sama kuin yksittäisen puolueen ehdokkaiden enimmäismäärä.

Valitsijayhdistyksen yhden ehdokkaan asettamiseksi voi perustaa vähintään 10 asianomaisessa kunnassa äänioikeutettua henkilöä. Kunnassa, jossa asukasluku on vaalivuotta edeltävän marraskuun lopussa enintään 1 500, valitsijayhdistyksen voi perustaa vähintään kolme äänioikeutettua. Jos kunnan asukasluku on 1 501 - 2 000, valitsijayhdistyksen voi perustaa vähintään viisi äänioikeutettua. Valitsijayhdistykset voivat puolestaan muodostaa yhteislistoja, joissa kussakin voi olla enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertainen määrä ehdokkaita.

Puolueen ja valitsijayhdistyksen tulee toimittaa ehdokaslistansa (ehdokashakemuksensa) kunnan keskusvaalilautakunnalle 40. päivänä ennen vaaleja (viimeistään 9.3.2021 ennen kello 16, voi täydentää vielä 4.5.2021 asti.) Samaan määräaikaan mennessä keskusvaalilautakunnalle on toimitettava myös ilmoitukset vaaliliitoista ja yhteislistoista.

Kunkin kunnan keskusvaalilautakunta julkaisee viimeistään 1.3.2021 (48. päivänä ennen vaalipäivää) kuulutuksen, jossa ilmoitetaan, kenelle, minä päivinä ja kellonaikoina sekä missä paikassa ehdokashakemuksia ja ilmoituksia otetaan vastaan.

Kunnan keskusvaalilautakunta tutkii ehdokaslistat, erityisesti sen, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia ja vahvistaa ehdokasasettelun 31. päivänä ennen vaalipäivää (14.5.2021). Keskusvaalilautakunta laatii ehdokaslistojen yhdistelmän, johon otetaan arvotussa järjestyksessä kaikkien puolueiden, valitsijayhdistysten ja yhteislistojen ehdokkaat. Jokaisesta ehdokkaasta on yhdistelmässä seuraavat tiedot: järjestysnumero (alkaen numerosta 2), nimi sekä arvo, ammatti tai toimi. Ehdokaslistojen yhdistelmä on nähtävillä mm äänestyskopissa.

Kunnassa valittavien valtuutettujen lukumäärä vaihtelee kunnan asukasluvun mukaan (vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päättyessä oleva tieto).

Kuntalaki 410/2015 16§

”Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä. Valtuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Valtuuston päätös valtuutettujen määrästä voidaan panna täytäntöön ennen kuin sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos hallintotuomioistuimien kieltää täytäntöönpanon.”

Kuntalain 410/2015 16§:n mukaan valtuutettuja on valittava kuitenkin vähintään seuraavasti:

Valtuutettujen lukumäärä kunnan asukasluvun mukaan

Asukasluku	Valtuutettuja vähintään
enintään 5 000	13
5 001 - 20 000	27
20 001 - 50 000	43
50 001 - 100 000	51
100 001 - 250 000	59
250 001 - 500 000	67
yli 500 000	79

Äänioikeusrekisteri

Digi- ja väestötietovirasto laatii äänioikeutetuista rekisterin (äänioikeusrekisteri) 46. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri perustetaan niiden tietojen perusteella, jotka olivat väestötietojärjestelmässä 23.4.2021.

Äänioikeusrekisteri on julkisesti nähtävillä maistraateissa 41. päivästä ennen vaalipäivää alkaen (eli 3.5.2021 lukien). Jokaiselle rekisteriin otetulle postitetaan lisäksi viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää (20.5.2021) ilmoitus äänioikeudesta (ilmoituskortti), jossa mainitaan mm. vaalipäivä, ennakkoäänestyspäivät, äänioikeutetun äänestyspaikan osoite sekä vaaliviranomaisen yhteystiedot. Äänioikeusrekisteristä tulostetaan myöhemmin vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille. Äänioikeusrekisteriä koskevat oikaisuvaatimukset tulee tehdä maistraateille viimeistään 16. päivänä (28.5.2021) ennen vaalipäivää, Digi- ja väestötietovirasto ratkaisee oikaisuvaatimukset viimeistään 25.5.2021.

Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä ennen vaalipäivää eli tiistaina 25.5.2021 kello 12.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää joko 1) ennakkoäänestysaikana tai 2) vaalipäivänä sunnuntaina (13.6.2021).

Kotimaan ennakkoäänestys toimitetaan (26.5.-8.6.2021) yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa, laitoksissa ja kotiaänestyksenä tietyin edellytyksin. Kotimaan yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja ovat kunnan määräämät virastot, postikonttorit ja muut paikat. Ulkomaan ennakkoäänestys toimitetaan (2.6.–5.6.2021) Suomen edustustoissa ja niiden toimipaikoissa sekä suomalaisissa laivoissa (voidaan aloittaa jo 25.5.2021). Ulkomaan yleisinä ennakkoäänestyspaikkoina ovat valtioneuvoston asetuksella määrätyt Suomen edustustot ja niiden toimipaikat. Jokainen äänioikeutettu saa äänestää ennakolta kotimaan yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa ja ulkomailla Suomen edustustoissa. Edustustoissa voi äänestää kuka tahansa kuntavaaleissa äänioikeutettu riippumatta siitä, missä maassa tai missä kunnassa hän asuu. Edustustoissa voivat siten äänestää esimerkiksi lomamatkalla tai työkomennuksella ulkomailla olevat äänioikeutetut.

Vaalipäivän äänestyksessä äänioikeutettu voi äänestää vain oman äänestysalueensa äänestyspaikassa. Äänestäjän ei tarvitse esittää erityistä syytä ennakkoäänestykselle, vaan hän voi vapaasti valita ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen välillä.

Äänestysprosentti = äänestäneiden osuus äänioikeutetuista

Kunnallisvaalien tuloksen laskenta

Ennakkoäänien laskenta

Ennakkoäänien laskenta alkaa pääsääntöisesti varsinaisena vaalipäivänä, klo 15. Suurissa vaalipiireissä voidaan alkamisaikaa aikaistaa, kuitenkin niin että aikaisin mahdollinen aika on klo 12. Ennakkoäänien laskennan tulos pyritään saamaan valmiiksi klo 20:een mennessä, mistä alkaen niistä saadaan julkistaa ennakkotietoja.

Vaalipäivän äänien laskenta

Heti kun vaalihuoneistot kello 20 ovat sulkeutuneet, vaalilautakunnat aloittavat vaalipäivänä annettujen äänien alustavan laskennan. Vaalilautakunta avaa vaaliuurnan, laskee siinä olevat äänestysliput ja merkitsee kullekin ehdokkaalle annetut äänimäärät erityiseen vaalipöytäkirjaan. Heti tämän jälkeen vaalilautakunta ilmoittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle ehdokkaiden saamat äänimäärät eli vaalien tuloksen kyseisessä äänestysalueessa. Kunnan keskusvaalilautakunta puolestaan välittää tulokset oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän keskitettyyn laskentajärjestelmään. Lopuksi vaalilautakunta sinetöi äänestysliput pakettiin ja toimittaa ne ennen maanantaiaamua kello 9 keskusvaalilautakunnalle.

Vaalien tuloksen määräytyminen

Vaalien tuloksen määräytymisessä käytetään ns. d'Hondt'n laskentamenetelmää, jonka mukaan laskennan ensimmäisessä vaiheessa lasketaan kunkin ryhmittymän eli

- vaaliliitton kuulumattoman (yksittäisen) puolueen,
- vaaliliiton,
- yhteislistan sekä
- yhteislistaan kuulumattoman valitsijajyhdistyksen

saama kokonaisäänimäärä.

Vaaliliitossa olevia puolueita kohdellaan siis yhtenä ryhmittymänä, samoin yhteislistaan kuulumattomia valitsijajyhdistyksiä.

Laskennan toisessa vaiheessa asetetaan kussakin ryhmittymässä ehdokkaat paremmuusjärjestykseen heidän saamiensa äänimäärien perusteella.

Kolmannessa vaiheessa annetaan kullekin ehdokkaalle vertausluvut siten, että ryhmittymän eniten ääniä saanut ehdokas saa vertauslukuun ryhmittymän koko äänimäärän, toiseksi eniten ääniä saanut ehdokas puolet ryhmittymän äänimäärästä, kolmanneksi tullut ehdokas kolmanneksen, neljänneksi tullut ehdokas neljänneksen ja niin edelleen.

Lopuksi kunnan kaikki ehdokkaat asetetaan vertauslukujen mukaiseen paremmuusjärjestykseen ja tästä listasta valitaan valtuutetuksi niin monta ehdokasta kuin kunnassa valitaan valtuutettuja.

Tiedottaminen vaalien alustavasta tuloksesta

Vaalien alustava tulos selviää jo vaalipäivän iltana. Vaalihuoneistojen sulkeuduttua kello 20 vaalitietojärjestelmään siirretty ennakkoäänestyksen tulos annetaan julkisuuteen. Sen jälkeen vaalitietojärjestelmään siirretään vaalilautakuntien alustavat laskelmat sitä mukaan kuin ne vaalipäivän iltana valmistuvat. Yleensä alustava tulos on kokonaisuudessaan selvillä viimeistään kello 23.

Tarkastuslaskenta ja vaalien tuloksen vahvistaminen

Vaalipiirilautakunnat aloittavat äänestyslippujen tarkastuslaskennan vaalipäivän jälkeisenä maanantaina kello 9. Tarkastuslaskennan tulos tulee olla valmis seuraavana **keskiviikkona 16.6.2021** kello 18, jolloin vaalipiirilautakunnat vahvistavat vaalien lopullisen tuloksen vaalipiireissä.

Vuoden 2021 valittavien valtuustojen toimikausi alkaa 1.9.2021 ja kestää vuoden 2025 toukokuun loppuun.

Vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset

Kunnat on sijoitettu vaalipiireihin voimassa olevan vaalipiiriakon mukaan. Vuoden 2021 alussa kuntien lukumäärä on Manner-Suomessa 293 ja Ahvenanmaalla 16.

Tilastossa on käytetty voimassa olevaa tilastollista kuntaryhmitystä (Tilastokeskus, kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot). Kuntavaalit toimitetaan vaalivuoden (2021) alussa voimaan astuvan kuntajaon mukaisena (äänestysaluejako on tullut voimaan 1.1.2021).

*Kuntarakennelain (1698/2009) 23 §:n 1 momentin mukaan kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavat kuntavaalit toimitetaan uutta kuntajakoa noudattaen. Tämä koskee siis niitä kuntajaon muutoksia, jotka tulevat voimaan 1.1.2022. Hallituksen esityksen /HE 268/2014 v.p.) perusteluiden mukaan valtioneuvoston tulee näissä tapauksissa tehdä kuntajaon muutosta koskeva päätös viimeistään vaalivuotta edeltävän vuoden (siis vuoden 2020) loppuun mennessä.

Vuoden 2021 alussa Honkajoen (099) kunta liittyi Kankaanpään kaupunkiin (214), vaalipiiri pysyi ennallaan Satakunta (04). Nurmes (541) ja Valtimo (911) yhdistyivät Nurmekseksi (541) vuoden 2020 alussa, vaalipiiri pysyi ennallaan Savo-Karjala (09).

Vuoden 2021 alussa viisi kuntaa vaihtoi maakuntaa:

Kuhmoinen (291) siirtyi Keski-Suomesta Pirkanmaalle – *vaalipiiri vaihtui Keski-Suomesta (11) Pirkanmaan vaalipiiriin (07)*

Iitti (142) Kymenlaaksosta Päijät-Hämeeseen – *vaalipiiri vaihtui Kaakkois-Suomesta (08) Hämeen vaalipiiriin (06)*

Joroinen (171) Etelä-Savosta Pohjois-Savoon – *vaalipiiri vaihtui Kaakkois-Suomesta (08) Savo-Karjalan vaalipiiriin (09)*

Heinävesi Etelä-Savosta Pohjois-Karjalaan – *vaalipiiri vaihtui Kaakkois-Suomesta (08) Savo-Karjalan vaalipiiriin (09)*

Isokyrö Pohjanmaalta Etelä-Pohjanmaalle

Tilastollisessa kuntaryhmityksessä kunnat jaetaan taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin sekä maaseutumaisiin kuntiin.

Luokitus perustuu kerran vuodessa tehtävään taajamarajaukseen ja siitä saatavaan tietoon taajamaväestöstä.

Taajamakäsite: Taajama on rakennustihentymä, jossa on vähintään 200 asukasta. Taajaman määrittely perustuu Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) paikkatietomenetelmillä tekemiin määritelmiin, joissa on käytetty Tilastokeskuksen 250m x 250m – ruutuaineiston rakennus- ja väestötietoja.

1. Kaupunkimaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000.
2. Taajaan asuttuja kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000.
3. Maaseutumaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Käytetyt luokitukset

Tilastokeskuksen kuntaluokitus, vaalipiiri, kunta, äänestysalue, puolue (puolurekisteriin merkityt), ehdokkaiden ja valittujen ikä, asuinmaa.

Kuntavaaleissa 2021 asettivat ehdokkaita seuraavat rekisteröidyt puolueet (19/21):

- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)
- Suomen Keskusta (KESK)
- Kansallinen Kokoomus (KOK)
- Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)
- Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
- Vihreä liitto (VIHR)
- Vasemmistoliitto (VAS)
- Perussuomalaiset (PS)
- Liberaalipuolue – Vapaus valita (LIBE)
- Piraattipuolue (Piraattip.)
- Eläinoikeuspuolue (EOP)
- Kansalaispuolue (KP)
- Feministinen puolue (Femin.p.)
- Sininen tulevaisuus (SIN)
- Suomen Kansa Ensin (SKE)
- Liike Nyt (LIIKE)
- Avoin puolue (AP)
- Suomen Kommunistinen Puolue (SKP)
- Kristallipuolue (KRIP)

Tietojenkeruumenetelmät ja tietolähde

Tilastokeskus saa vaalien perusaineiston oikeusministeriön vaalitietojärjestelmästä, jonka teknisen toteuttamisen hoitaa Tieto Oyj.

1.3 Lait, asetukset ja suositukset

Tilastolain (280/2004 muut 361/2013) mukaan valtion tilastotoimen tehtävänä on huolehtia yhteiskuntaolojen ja niiden kehitystä kuvaavien tilastojen laatimisesta yleistä käyttöä varten. Laki Tilastokeskuksesta (24.1.1992/48) osoittaa tehtävän kuuluvan Tilastokeskukselle.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisuaineistoon. Tilaston perusaineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään, joka koostuu viidestä osajärjestelmästä. Näitä ovat:

1. Pohjatietojärjestelmä, jossa ovat tiedot mm. vaalipiiri-, kunta-, äänestysaluejaoista, vaaliviranomaisista sekä äänestyspaikoista (äänestyspaikkarekisteri, jossa ovat tiedot yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista);
2. Puolue- ja ehdokastietojärjestelmä (ehdokasrekisteri), johon merkitään ehdokkaasta seuraavat tiedot: nimi, ehdokasnumero, ammatti, kotikunta, puolue/valitsijayhdistys (jonka ehdokkaan hän on) sekä henkilötunnus (14.5.2021). Ehdokastietojärjestelmä sisältää myös puolurekisterin;
3. Äänioikeusjärjestelmä (äänioikeusrekisteri), johon Digi- ja väestötietovirasto poimii tiedot äänioikeutetuista 46. päivänä (23.4.2021) ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri perustetaan kutakin vaalia varten erikseen. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä (23.4.2021) ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä (25.5.2021) ennen vaalipäivää kello 12. Äänioikeusrekisteri on käytössä ennakoäänestyspaikoissa ja jokaisen ennakkoon äänestävän äänestämistä tehdään siihen merkintä. Ennakoäänestyksen jälkeen rekisteristä tulostetaan vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille. Äänioikeusrekisteriä voidaan kuitenkin käyttää myös vaalipäivän äänestyspaikalla vaaliluetteloiden sijasta. Vaalien jälkeen äänioikeusrekisterin tiedot hävitetään;
4. Keskitetty tuloslaskentajärjestelmä, johon vaalipiirilautakunnat ja kuntien keskusvaalilautakunnat toimittavat vaalien tulostiedot;
5. Tulospalvelujärjestelmä (tilasto- ja tietopalvelujärjestelmä), jonka avulla vaalien tulostiedot ja muut tilastotiedot välitetään tiedotusvälineille ja Tilastokeskukselle.

Tilastokeskuksen vaalitietojärjestelmä koostuu neljästä vaalitiedostosta, joita ovat: aluetiedosto, puoluetiedosto, ehdokastiedosto ja ehdokasrekisteri.

Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi

Vaalitilastojen yhteydessä tuotetaan myös tausta-analyysi äänioikeutettujen, puolueiden asettamien ehdokkaiden ja valittujen osalta. Äänioikeutettujen henkilöperusjoukko perustuu äänioikeusrekisteriin (tiedot poimittu 23.4.2021 väestötietojärjestelmästä) ja ehdokkaat Oikeusministeriön ehdokasrekisteriin. Näihin rekistereihin yhdistetyt henkilöiden taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen tilastoaineistoihin, mm. väestö-, perhe- ja työssäkäyntitilastoihin ja tutkintorekisteriin. Äänioikeutetuista tarkastelussa ovat mukana vain Suomessa asuvat äänioikeutetut.

Analyysissä on kuvattu äänioikeutettuja, ehdokkaita ja valittuja kunnanvaltuutettuja tiettyjen muuttujien suhteen. Taustatiedot ovat yleensä vuosilta 2018-2020. Tätä uudempia tietoja ei ole ollut käytettävissä. Henkilön ikä on ikä vaalipäivänä kokonaisina vuosina.

Seuraavassa on kuvattu analyysissä käytetyt taustamuuttujat.

Vaalipiiri

Analyysissä käytetty vaalipiiri on ehdokkailla se vaalipiiri, jossa henkilö on ehdokkaana. Äänioikeutetuilla vaalipiiritieto perustuu 51 päivää ennen vaalipäivää poimittuun tietoon henkilön asuinkunnasta Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmässä.

Ulkomaalaistausta

Ulkomaalaistaustaisuutta on tarkasteltu kahden eri muuttujan avulla eli henkilön kielen tai syntyperän mukaan. Kielen mukaan ulkomaalaistaustaisiksi on luokiteltu ne henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Syntyperän mukaan ulkomaalaistaustaisina pidetään henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Tieto on vuodelta 2020.

Pääasiallinen toiminta

Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Nämä ryhmät voidaan edelleen jakaa alaryhmiin. Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla. Tiedot pääasiallisesta toiminnasta perustuvat eri rekistereistä saatuihin tietoihin.

Pääasiallisen toiminnan mukainen luokitus on seuraava:

- työlliset
- työttömät
- 0–14-vuotiaat
- opiskelijat, koululaiset
- eläkeläiset
- varusmiehet, siviilipalvelusmiehet
- muut työvoiman ulkopuolella olevat

Analyysissä käytetty tieto kuvaa henkilön toimintaa vuoden 2019 viimeisellä viikolla.

Perheasema

Tässä analyysissä väestö on jaoteltu perheaseman mukaan seuraaviin luokkiin

- avio- /avoperheen vanhempi
- yksinhuoltaja
- lapseton pari
- yksin asuva
- kotona asuva lapsi
- muu

Avio-/avoperheen vanhempiin luetaan kaikki avio- tai avoliitossa olevat sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla asuu kotona myös omia ja/tai puolison lapsia. Lapsettomia pareja ovat avio-/avoliitossa sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla ei ole lapsia. Kotona asuviksi lapsiksi on määritelty omien/oman tai ottovanhempiensa/vanhempansa kanssa asuvat lapsen asemassa olevat henkilöt. Ryhmä ”Muu” sisältää ne perheettömät, jotka asuvat yhdessä muiden henkilöiden kanssa (esimerkiksi lapsensa perheen kanssa asuva yksinäinen äiti/isä), asunnottomat ja laitospöestö. Yksin asuvat perheettömät ovat luokassa ”Yksin asuva”.

Tieto henkilön perheasemasta on vuodelta 2020.

Lasten lukumäärä

Analyysissä on käytetty lasten lukumääränä henkilön biologisten ja adoptoitujen lasten lukumäärää. Tieto on vuodelta 2020.

Koulutusaste

Perusasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta korkeintaan 9 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. kansa-, keski- ja peruskoulun tutkinnot.

Toisen asteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta 12 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. ylioppilastutkinnot sekä 3-vuotisia ammatillisia perustutkintoja, jotka myös antavat yleisen jatko-opintokelpoisuuden ammattikorkeakouluun ja yliopistoon.

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ovat ammatillista lisäkoulutusta. Ne on tässä tarkastelussa sisällytetty samaan luokkaan toisen asteen tutkintojen kanssa.

Alimman korkea-asteen koulutus kestää 2–3 vuotta keskiasteen jälkeen. Tällaisia koulutuksia ovat esimerkiksi teknikon, merkonomien ja sellaiset sairaanhoitajan tutkinnot, jotka on suoritettu opistoissa ennen ammattikorkeakoulu-uudistusta.

Alemman korkeakoulututkinnon suorittaminen vaatii 3-4 vuotta päätoimista opiskelua toisen asteen koulutuksen jälkeen. Alemmaan korkeakouluasteeseen luetaan esim. ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot.

Ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaminen vaatii pääsääntöisesti 5-6 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Ylempään korkeakouluasteeseen luetaan esimerkiksi ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, maisteritutkinnot ja lääkäreiden erikoistumistutkinnot.

Tutkijakoulutusasteen tutkinnon suorittaminen edellyttää itsenäisen ja julkaisukelpoisen tutkimustyön tai väitöskirjan tekemistä. Tutkinnot ovat tieteellisiä lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja.

Tiedot henkilön koulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä. Analyysissä käytetyt tiedot ovat vuodelta 2019.

Käytettävissä olevat rahatulot

Käytettävissä olevat rahatulot sisältävät rahamääräiset tuloerät ja työsuhteeseen liittyvät luontoisedut. Rahatuloihin eivät sisälly laskennalliset tuloerät, joista tärkein on laskennallinen asuntotulo. Kun bruttorahatuloista vähennetään maksetut tulonsiirrot, jäljelle jäävä tulo on käytettävissä oleva rahatulo.

Tieto on vuodelta 2019.

Mediaanitulo

Kun tulonsaajat asetetaan tulojen mukaan suuruusjärjestykseen, mediaanitulo on keskimmäisen tulonsaajan tulo. Keskimmäisen tulonsaajan kummallekin puolelle jää yhtä monta tulonsaajaa. Mediaani ei ole yhtä herkkä poikkeaville äärihavainnoille kuin aritmeettinen keskiarvo.

Kaksoiskansalaisuus

Henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus (kansalaisuuslaki 2003/359 ja kansalaisuusasetus 1985/699). Jos henkilöllä on kahden maan kansalaisuus, joista toinen on Suomen, hän on tilastoissa Suomen kansalaisena. Jos Suomessa asuvalla ulkomaan kansalaisella on useita ulkomaiden kansalaisuuksia, hän on rekisterissä ja tilastoissa sen maan kansalaisena, jonka passilla hän on maahan tullut. Kansalaisuus on sama kuin passin myöntämismaa. Henkilöllä voi olla useita kansalaisuuksia tai ei lainkaan kansalaisuutta. Kansalaisuudeksi hyväksytään myös muukalaispassin omistaminen.

Valtionveronalaiset tulot

Eräin poikkeuksin kaikki rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu tulo on veronalaista. Veronalaisia eivät ole mm. eräät sosiaaliavustukset, päivärahat ja korvaukset. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsilisät, asumistuet ja toimeentulotuki. Veronalaisia eivät myöskään ole mm. julkisyhteisöiltä saadut stipendit ja apurahat.

Ammatti

Ammattia on tarkasteltu Ammattiluokitus 2010 avulla, jolla kuvataan yhteiskunnan ammattirakennetta.

Tieto on vuodelta 2018.

Sosioekonominen asema

Sosioekonomisella asemalla tarkoitetaan henkilön asemaa yhteiskunnassa. Sosioekonomisen aseman muodostaminen henkilölle perustuu tietoihin henkilön pääasiallisesta toiminnasta, ammatista, ammattiasemasta sekä toimialasta.

Käytetty sosioekonomisen aseman luokitus on seuraava:

- Yrittäjät
- Maa- ja metsätalousyrittäjät
- Yrittäjät, ei maa- ja metsätalous
- Ylemmät toimihenkilöt
- Alemmat toimihenkilöt
- Työntekijät
- Tunteaton

Tieto on vuodelta 2018.

Työnantajasektori

Työnantajasektoriluokitus kuvaa työpaikan omistajuutta ja yritysmuotoa. Sen avulla voidaan tehdä jako mm. julkisen ja yksityisen sektorin välillä. Käytetty luokitus on seuraava:

- Yksityinen sektori
- Valtio
- Kunta
- Muu tai tunteaton

Tieto työnantajasektorista perustuu Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin tietoihin yritysten omistajatyypistä ja oikeudellisesta muodosta.

Tieto on vuodelta 2018.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Vaalitilastojen aineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään ja vaaliviranomaisten toimittamiin tietoihin, joita voidaan pitää luotettavana.

4. Tietojen ajantasaisuus ja tarkkuus

Vahvistetut tiedot poikkeavat aina jonkin verran ennakkotilastojen luvuista.

Tulokset muuttuvat vahvistetun tuloksen jälkeen kaikilta osin: äänestysalueittain, kunnittain, vaalipiireittäin, puolueittain sekä kaikkien ehdokkaiden ja valittujen saamien äänimäärien suhteen, jolloin jopa heidän keskinäinen järjestyksensä voi muuttua.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Ensimmäinen aineisto eli ennakkotilastot julkaistaan mahdollisimman pian internetissä, StatFin-palvelussa sekä Kunnallisvaalit-tilastosivulla. Kunnittaiset ja äänestysalueittaiset (vuodesta 2004) vaalitiedot sekä valittujen saamat äänimäärät viedään StatFin-palveluun.

Kunnallisvaalit-tilastosivulla julkaistaan kolmella kielellä (suomi, ruotsi ja englanti) julkistuksia ja kyseistä vaalia koskevien taulukoiden lisäksi aikasarjataulukkoita. Toinen aineisto eli lopulliset tiedot toimitetaan Tilastokeskukselle vaalituloksen vahvistamisen jälkeen. Vaalituloksen vahvistamisen jälkeen julkaistaan Internetissä ennakkotilastoja vastaavat vahvistetut tiedot tilastosivulla sekä päivitetään StatFin-palveluun tietokannat.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastoissa käytetään vaalivuoden kuntajakoa. Jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne on toimitettava muutoksenkohteena olevissa kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen. vaalivuotta seuraavan vuoden kuntaluokitusta. Uusi Tilastollinen kuntaryhmitys (kaupunkimaiset, taajamamaiset ja maaseutumaiset) otettiin käyttöön vuodesta 2000 alkaen. Sitä aikaisemmin kunnat ryhmiteltiin seuraavasti: kaupungit ja muut kunnat. Vaalien välillä tapahtuneet vaalipiiri- ja kuntamuutokset on huomioitu tilastoissa, joissa on vertailutieto edellisen vaalin tuloksiin. Kunnallisvaalit-tilastosivulla esitetään vaalitulos tietoja aikasarjataulukkoina vuodesta 1921 alkaen.

Kuntaliitokset kuntavaaleissa 1976-2021

Lakkautettu kunta	Uuden tai laajentuvan kunnan nimi	Ajankohta
07 Hämeen läänin pohjoinen vp.	07 Hämeen läänin pohjoinen vp.	
852 Tottijärvi	536 Nokia	1.1.1976
02 Uudenmaan läänin vp.	02 Uudenmaan läänin vp.	
756 Snappertuna	835 Tammisaari	1.1.1977
836 Tammisaaren mlk	835 Tammisaari	1.1.1977
034 Bromarv, osa	842 Tenhola	1.1.1977
034 Bromarv, osa	835 Tammisaari	1.1.1977
03 Turun läänin eteläinen vp.	03 Turun läänin eteläinen vp.	
222 Karjala	503 Mynämäki	1.1.1977
06 Hämeen läänin eteläinen vp.	06 Hämeen läänin eteläinen vp.	
760 Somerniemi	761 Somero	1.1.1977
08 Kymen läänin vp.	08 Kymen läänin vp.	
201 Karhula	285 Kotka	1.1.1977
311 Kymi	285 Kotka	1.1.1977
12 Vaasan läänin vp.	12 Vaasan läänin vp.	
621 Purmo	599 Pietarsaaren mlk.	1.1.1977
990 Ähtävä	599 Pietarsaaren mlk.	1.1.1977
203 Kaarlela	272 Kokkola	1.1.1977
14 Oulun läänin vp.	14 Oulun läänin vp.	
206 Kajaanin mlk	205 Kajaani	1.1.1977
02 Uudenmaan läänin vp.	02 Uudenmaan läänin vp.	
540 Nummi	540 Nummi-Pusula	1.1.1981
622 Pusula	540 Nummi-Pusula	1.1.1981
03 Turun läänin eteläinen vp.	03 Turun läänin eteläinen vp.	
432 Lokalahti	895 Uusikaupunki	1.1.1981
03 Turun läänin pohjoinen vp.	03 Turun läänin pohjoinen vp.	
238 Keikyä	988 Äetsä	1.1.1981
253 Kiika	988 Äetsä	1.1.1981
08 Kymen läänin vp.	08 Kymen läänin vp.	
539 Nuijamaa	405 Lappeenranta	1.1.1989
02 Uudenmaan vp.	02 Uudenmaan vp.	
842 Tenhola	835 Tammisaari	1.1.1993
03 Turun eteläinen vp.	03 Turun eteläinen vp.	
209 Kalanti	895 Uusikaupunki	1.1.1993
04 Turun pohjoinen vp.	04 Turun pohjoinen vp.	
685 Rauman mlk	684 Rauma	1.1.1993
13 Keski-Suomen vp.	13 Keski-Suomen vp.	
274 Konginkangas	992 Äänekoski	1.1.1993
787 Säynätsalo	179 Jyväskylä	1.1.1993
02 Uudenmaan vp.	02 Uudenmaan vp.	
427 Lohja	444 Lohja	1.1.1997
428 Lohjan kunta	444 Lohja	1.1.1997
612 Porvoo	638 Porvoo	1.1.1997
613 Porvoon mlk	638 Porvoo	1.1.1997
06 Hämeen vp.	06 Hämeen vp.	
088 Heinola	111 Heinola	1.1.1997
089 Heinolan mlk	111 Heinola	1.1.1997

Lakkautettu kunta	Uuden tai laajentuvan kunnan nimi	Ajankohta
09 Etelä-Savon vp.	09 Etelä-Savon vp.	
014 Anttola	491 Mikkeli	1.1.2001
492 Mikkeliin mlk	491 Mikkeli	1.1.2001
13 Keski-Suomen vp.	13 Keski-Suomen vp.	
299 Kuorevesi	182 Jämsä	1.1.2001
14 Oulun vp.	14 Oulun vp.	
841 Temmes	859 Tyrnävä	1.1.2001
08 Kymen vp.	08 Kymen vp.	
917 Vehkalahti	075 Hamina	1.1.2003
14 Oulun vp.	14 Oulun vp.	
582 Pattijoki	678 Raahe	1.1.2003
09 Etelä-Savon vp.	09 Etelä-Savon vp.	
184 Jäppilä	640 Pieksänmaa	1.1.2004
594 Pieksämäen mlk	640 Pieksänmaa	1.1.2004
937 Virtasalmi	640 Pieksänmaa	1.1.2004
03 Varsinais-Suomen vp.	03 Varsinais-Suomen vp.	
431 Loimaan kunta	430 Loimaa	1.1.2005
219 Karinainen	636 Pöytyä	1.1.2005
04 Satakunnan vp.	04 Satakunnan vp.	
293 Kullaa	886 Ulvila	1.1.2005
07 Pirkanmaan vp.	07 Pirkanmaan vp.	
730 Sahalahti	211 Kangasala	1.1.2005
08 Kymen vp.	08 Kymen vp.	
728 Saari	580 Parikkala	1.1.2005
891 Uukuniemi	580 Parikkala	1.1.2005
10 Pohjois-Savon vp.	10 Pohjois-Savon vp.	
919 Vehmersalmi	297 Kuopio	1.1.2005
212 Kangaslampi	915 Varkaus	1.1.2005
11 Pohjois-Karjalan vp.	11 Pohjois-Karjalan vp.	
251 Kiihtelysvaara	167 Joensuu	1.1.2005
856 Tuupovaara	167 Joensuu	1.1.2005
943 Värtsilä	848 Tohmajärvi	1.1.2005
12 Vaasan vp.	12 Vaasan vp.	
589 Peräseinäjoki	743 Seinäjoki	1.1.2005
15 Lapin vp.	15 Lapin vp.	
699 Rovaniemen mlk	698 Rovaniemi	1.1.2006
13 Varsinais-Suomen vp.	13 Varsinais-Suomen vp.	
490 Mietoinen	503 Mynämäki	1.1.2007
04 Satakunnan vp.	04 Satakunnan vp.	
266 Kodisjoki	684 Rauma	1.1.2007
07 Pirkanmaan vp.	07 Pirkanmaan vp.	
439 Luopioinen	635 Pälkäne	1.1.2007
772 Suodenniemi	912 Vammala	1.1.2007
864 Toijala	020 Akaa	1.1.2007
928 Viiala	020 Akaa	1.1.2007
932 Viljakkala	980 Ylöjärvi	1.1.2007
07 Pirkanmaan vp.	07 Pirkanmaan vp.	
443 Längelmäki (osa)	562 Orivesi	1.1.2007*

Lakkautettu kunta	Uuden tai laajentuvan kunnan nimi	Ajankohta
07 Pirkanmaan vp.	13 Keski-Suomen vp.	
443 Längelmäki (osa)	182 Jämsä	1.1.2007*
*Vaalitulosten aikasarjataulukoissa sekä vertailussa vuoden 2004 vaaleihin Längelmäki yhdistetty kokonaan Jämsään		
09 Etelä-Savon vp.	09 Etelä-Savon vp.	
085 Haukivuori	491 Mikkeli	1.1.2007
640 Pieksänmaa	593 Pieksämäki	1.1.2007
12 Vaasan vp.	12 Vaasan vp.	
944 Vöyri	945 Vöyri-Maksamaa	1.1.2007
479 Maksamaa	945 Vöyri-Maksamaa	1.1.2007
13 Keski-Suomen vp.	13 Keski-Suomen vp.	
774 Suolahti	992 Äänekoski	1.1.2007
770 Sumiainen	992 Äänekoski	1.1.2007
14 Oulun vp.	14 Oulun vp.	
292 Kuivaniemi	139 Ii	1.1.2007
940 Vuolijoki	205 Kajaani	1.1.2007
708 Ruukki	748 Siikajoki	1.1.2007
13 Keski-Suomen vp.	13 Keski-Suomen vp.	
415 Leivonmäki	172 Joutsa	1.1.2008
02 Uudenmaan vp.	02 Uudenmaan vp.	
737 Sammatti	444 Lohja	1.1.2009
220 Karjaa	710 Raasepori	1.1.2009
606 Pohja	710 Raasepori	1.1.2009
835 Tammisaari	710 Raasepori	1.1.2009
03 Varsinais-Suomen vp.	03 Varsinais-Suomen vp.	
602 Piikkiö	202 Kaarina	1.1.2009
006 Alastaro	430 Loimaa	1.1.2009
482 Mellilä	430 Loimaa	1.1.2009
017 Askainen	481 Masku	1.1.2009
419 Lemu	481 Masku	1.1.2009
705 Rymättylä	529 Naantali	1.1.2009
485 Merimasku	529 Naantali	1.1.2009
920 Velkua	529 Naantali	1.1.2009
636 Pöytyä	636 Pöytyä	1.1.2009
979 Yläne	636 Pöytyä	1.1.2009
906 Vahto	704 Rusko	1.1.2009
040 Dragsfjärd	322 Kemiönsaari	1.1.2009
243 Kemiö	322 Kemiönsaari	1.1.2009
923 Västanfjärd	322 Kemiönsaari	1.1.2009
101 Houtskari	445 Länsi-Turunmaa	1.1.2009
150 Iniö	445 Länsi-Turunmaa	1.1.2009
279 Korppoo	445 Länsi-Turunmaa	1.1.2009
533 Nauvo	445 Länsi-Turunmaa	1.1.2009
573 Parainen	445 Länsi-Turunmaa	1.1.2009
073 Halikko	734 Salo	1.1.2009
252 Kiikala	734 Salo	1.1.2009
259 Kisko	734 Salo	1.1.2009
308 Kuusjoki	734 Salo	1.1.2009
501 Muurla	734 Salo	1.1.2009

Lakkautettu kunta	Uuden tai laajentuvan kunnan nimi	Ajankohta
586 Perniö	734 Salo	1.1.2009
587 Pertteli	734 Salo	1.1.2009
734 Salo	734 Salo	1.1.2009
776 Suomensjärvi	734 Salo	1.1.2009
784 Särkisalo	734 Salo	1.1.2009
04 Satakunnan vp.	04 Satakunnan vp.	
262 Kiukainen	050 Eura	1.1.2009
913 Vampula	102 Huittinen	1.1.2009
406 Lappi	684 Rauma	1.1.2009
06 Hämeen vp.	06 Hämeen vp.	
083 Hauho	109 Hämeenlinna	1.1.2009
210 Kalvola	109 Hämeenlinna	1.1.2009
401 Lammi	109 Hämeenlinna	1.1.2009
692 Renko	109 Hämeenlinna	1.1.2009
855 Tuulos	109 Hämeenlinna	1.1.2009
07 Pirkanmaan vp.	07 Pirkanmaan vp.	
506 Mänttä	508 Mänttä-Vilppula	1.1.2009
933 Vilppula	508 Mänttä-Vilppula	1.1.2009
493 Mouhijärvi	790 Sastamala	1.1.2009
912 Vammala	790 Sastamala	1.1.2009
988 Äetsä	790 Sastamala	1.1.2009
303 Kuru	980 Ylöjärvi	1.1.2009
08 Kymen vp.	08 Kymen vp.	
044 Elimäki	286 Kouvola	1.1.2009
163 Jaala	286 Kouvola	1.1.2009
286 Kouvola	286 Kouvola	1.1.2009
306 Kuusankoski	286 Kouvola	1.1.2009
754 Anjalankoski	286 Kouvola	1.1.2009
909 Valkeala	286 Kouvola	1.1.2009
173 Joutseno	405 Lappeenranta	1.1.2009
09 Etelä-Savon vp.	09 Etelä-Savon vp.	
741 Savonranta	740 Savonlinna	1.1.2009
11 Pohjois-Karjalan vp.	11 Pohjois-Karjalan vp.	
045 Eno	167 Joensuu	1.1.2009
632 Pyhäselkä	167 Joensuu	1.1.2009
12 Vaasan vp.	12 Vaasan vp.	
414 Lehtimäki	005 Alajärvi	1.1.2009
004 Alahärmä	233 Kauhava	1.1.2009
233 Kauhava	233 Kauhava	1.1.2009
281 Korttesjärvi	233 Kauhava	1.1.2009
971 Ylihärmä	233 Kauhava	1.1.2009
315 Kälviä	272 Kokkola	1.1.2009
429 Lohtaja	272 Kokkola	1.1.2009
885 Ullava	272 Kokkola	1.1.2009
175 Jurva	301 Kurikka	1.1.2009
544 Nurmo	743 Seinäjoki	1.1.2009
743 Seinäjoki	743 Seinäjoki	1.1.2009
975 Ylistaro	743 Seinäjoki	1.1.2009

Lakkautettu kunta	Uuden tai laajentuvan kunnan nimi	Ajankohta
13 Keski-Suomen vp.	13 Keski-Suomen vp.	
182 Jämsä	182 Jämsä	1.1.2009
183 Jämsänkoski	182 Jämsä	1.1.2009
179 Jyväskylä	179 Jyväskylä	1.1.2009
180 Jyväskylän mlk	179 Jyväskylä	1.1.2009
277 Korpilahti	179 Jyväskylä	1.1.2009
633 Pylkönmäki	729 Saarijärvi	1.1.2009
14 Oulun vp.	14 Oulun vp.	
247 Kestilä	791 Siikalatva	1.1.2009
603 Piippola	791 Siikalatva	1.1.2009
617 Pulkkila	791 Siikalatva	1.1.2009
682 Rantsila	791 Siikalatva	1.1.2009
973 Ylikiiminki	564 Oulu	1.1.2009
04 Satakunta vp.	04 Satakunta vp.	
609 Pori	609 Pori	1.1.2010
537 Noormarkku	609 Pori	1.1.2010
14 Oulun vp.	14 Oulun vp.	
208 Kalajoki	208 Kalajoki	1.1.2010
12 Vaasa vp.	14 Oulun vp.	
095 Himanka	208 Kalajoki	1.1.2010
08 Kymi vp.	08 Kymi vp.	
405 Lappeenranta	405 Lappeenranta	1.1.2010
978 Ylämaa	405 Lappeenranta	1.1.2010
02 Uusimaa vp.	02 Uusimaa vp.	
434 Loviisa	434 Loviisa	1.1.2010
424 Liljendal	434 Loviisa	1.1.2010
585 Pernaja	434 Loviisa	1.1.2010
701 Ruotsinpyhtää	434 Loviisa	1.1.2010
06 Häme vp.	06 Häme vp.	
015 Artjärvi	560 Orimattila	1.1.2011
560 Orimattila	560 Orimattila	1.1.2011
10 Pohjois-Savo vp.	10 Pohjois-Savo vp.	
227 Karttula	297 Kuopio	1.1.2011
297 Kuopio	297 Kuopio	1.1.2011
916 Varpaisjärvi	402 Lapinlahti	1.1.2011
402 Lapinlahti	402 Lapinlahti	1.1.2011
07 Pirkanmaa vp.	07 Pirkanmaa vp.	
289 Kuhmalahdi	211 Kangasala	1.1.2011
211 Kangasala	211 Kangasala	1.1.2011
310 Kylmäkoski	020 Akaa	1.1.2011
020 Akaa	020 Akaa	1.1.2011
12 Vaasa vp.	12 Vaasa vp.	
945 Vöyri-Maksamaa	946 Vöyri	1.1.2011
559 Oravainen	946 Vöyri	1.1.2011
03 Varsinais-Suomen vp.	03 Varsinais-Suomen vp.	
445 Länsi-Turunmaa	445 Parainen	1.1.2012
12 Vaasa vp.	12 Vaasa vp.	
863 Töysä	010 Alavus	1.1.2013

Lakkautettu kunta	Uuden tai laajentuvan kunnan nimi	Ajankohta
942 Vähäkyrö	905 Vaasa	1.1.2013
02 Uusimaa vp.	02 Uusimaa vp.	
223 Karjalohja	444 Lohja	1.1.2013
540 Nummi-Pusula	444 Lohja	1.1.2013
09 Etelä-Savo vp.	09 Etelä-Savo vp.	
246 Kerimäki	740 Savonlinna	1.1.2013
618 Punkaharju	740 Savonlinna	1.1.2013
14 Oulu vp.	14 Oulu vp.	
084 Haukipudas	564 Oulu	1.1.2013
255 Kiiminki	564 Oulu	1.1.2013
564 Oulu	564 Oulu	1.1.2013
567 Oulunsalo	564 Oulu	1.1.2013
972 Yli-ii	564 Oulu	1.1.2013
11 Pohjois-Karjala vp.	11 Pohjois-Karjala vp.	
248 Kesälahti	260 Kitee	1.1.2013
10 Pohjois-Savo vp.	10 Pohjois-Savo vp.	
534 Nilsjä	297 Kuopio	1.1.2013
09 Etelä-Savo vp.	09 Etelä-Savo vp.	
696 Ristiina	491 Mikkeli	1.1.2013
08 Kymi vp.	09 Etelä-Savo vp.	
775 Suomenniemi	491 Mikkeli	1.1.2013
14 Oulu vp.	14 Oulu vp.	
926 Vihanti	678 Raahе	1.1.2013
04 Satakunta vp.	07 Pirkanmaa vp.	
254 Kiikoinen	790 Sastamala	1.1.2013
10 Pohjois-Savo vp.	09 Savo-Karjalan vp.	
297 Kuopio	297 Kuopio	1.1.2015
476 Maaninka	297 Kuopio	1.1.2015
04 Satakunta vp.	04 Satakunta vp.	
609 Pori	609 Pori	1.1.2015
413 Lavia	609 Pori	1.1.2015
03 Varsinais-Suomi vp.	03 Varsinais-Suomi vp.	
423 Lieto	423 Lieto	1.1.2015
838 Tarvasjoki	423 Lieto	1.1.2015
10 Vaasa vp.	10 Vaasa vp.	
164 Jalasjärvi	301 Kurikka	1.1.2016
06 Häme vp.	06 Häme vp.	
283 Hämeenkoski	098 Hollola	1.1.2016
04 Satakunta vp.	04 Satakunta vp.	
319 Köyliö	783 Säskylä	1.1.2016
06 Häme vp.	06 Häme vp.	
532 Nastola	398 Lahti	1.1.2016
04 Satakunta vp.	04 Satakunta vp.	
442 Luvia	051 Eurajoki	1.1.2017
09 Savo-Karjala vp.	09 Savo-Karjala vp.	
174 Juankoski	297 Kuopio	1.1.2017
09 Savo-Karjala vp.	09 Savo-Karjala vp.	
911 Valtimo	541 Nurmes	1.1.2020

Lakkautettu kunta	Uuden tai laajentuvan kunnan nimi	Ajankohta
08 Kaakkois-Suomi vp.	09 Savo-Karjala vp.	
090 Heinävesi	090 Heinävesi	1.1.2021
04 Satakunta vp.	04 Satakunta vp.	
099 Honkajoki	214 Kankaanpää	1.1.2021
08 Kaakkois-Suomi vp.	06 Häme vp.	
142 Iitti	142 Iitti	1.1.2021
08 Kaakkois-Suomi vp.	09 Savo-Karjala vp.	
171 Joroinen	171 Joroinen	1.1.2021
11 Keski-Suomi vp.	07 Pirkanmaa vp.	
291 Kuhmoinen	291 Kuhmoinen	1.1.2021

Vaalipiiriä muuttaneet kunnat ja vaalipiirien nimenmuutokset kuntavaaleissa 1976–2021

Vaalipiiri ennen muutosta	Uusi vaalipiiri	Ajankohta
06 Hämeen läänin eteläinen vp.	03 Turun läänin eteläinen vp.	1990
761 Somero	761 Somero	
06 Hämeen läänin eteläinen vp.	06 Hämeen läänin pohjoinen vp.	1990
310 Kylmäkoski	310 Kylmäkoski	
864 Toijala	864 Toijala	
908 Valkeakoski	908 Valkeakoski	
928 Viiala	928 Viiala	
04 Turun läänin pohjoinen vp.	06 Hämeen läänin pohjoinen vp.	1993
108 Hämeenkyrö	108 Hämeenkyrö	
143 Ikaalinen	143 Ikaalinen	
250 Kihniö	250 Kihniö	
493 Mouhijärvi	493 Mouhijärvi	
581 Parkano	581 Parkano	
932 Viljakkala	932 Viljakkala	
02 Uudenmaan vp.	06 Hämeen vp.	1998
015 Artjärvi	015 Artjärvi	
560 Orimattila	560 Orimattila	
03 Varsinais-Suomen vp.	04 Satakunnan vp.	1998
266 Kodisjoki	266 Kodisjoki	
04 Satakunnan vp.	07 Pirkanmaan vp.	1998
772 Suodenniemi	772 Suodenniemi	
912 Vammala	912 Vammala	
988 Äetsä	988 Äetsä	
06 Hämeen vp.	07 Pirkanmaan vp.	1998
887 Urjala	887 Urjala	
09 Mikkelin vp.	06 Hämeen vp.	1998
081 Hartola	081 Hartola	
111 Heinola	111 Heinola	
781 Sysmä	781 Sysmä	
09 Etelä-Savon vp.	10 Pohjois-Savon vp.	2002
212 Kangaslampi	212 Kangaslampi	
04 Satakunnan vp.	07 Pirkanmaan vp.	2005
619 Punkalaidun	619 Punkalaidun	
<p>Vaalilain muutos (271/2013) 1.9.2013 sovellettiin ensimmäisen kerran eduskuntavaaleissa 2015 (19.4.2015), yhdistettiin Kymen (08) ja Etelä-Savon (09) vaalipiirit uudeksi Kaakkois-Suomen vaalipiiriksi (uusi 08) sekä Pohjois-Savon (10) ja Pohjois-Karjalan (11) vaalipiirit uudeksi Savo-Karjalan vaalipiiriksi (uusi 09). Vaalipiirien numerot muuttuivat juoksevasti.</p>		
08 Kymi vp.	08 Kaakkois-Suomi vp.	1.9.2013/1.1.2015
075 Hamina	075 Hamina	
142 Iitti	142 Iitti	
153 Imatra	153 Imatra	
285 Kotka	285 Kotka	
286 Kouvola	286 Kouvola	
405 Lappeenranta	405 Lappeenranta	
416 Lemi	416 Lemi	
441 Luumäki	441 Luumäki	
489 Miehikkälä	489 Miehikkälä	
580 Parikkala	580 Parikkala	
624 Pyhtää	624 Pyhtää	

Vaalipiiri ennen muutosta	Uusi vaalipiiri	Ajankohta
689 Rautjärvi	689 Rautjärvi	
700 Ruokolahti	700 Ruokolahti	
739 Savitaipale	739 Savitaipale	
831 Taipalsaari	831 Taipalsaari	
935 Virolahti	935 Virolahti	
09 Etelä-Savo vp.	08 Kaakkois-Suomi vp.	1.9.2013/1.1.2015
046 Enonkoski	046 Enonkoski	
090 Heinävesi	090 Heinävesi	
097 Hirvensalmi	097 Hirvensalmi	
171 Joroinen	171 Joroinen	
178 Juva	178 Juva	
213 Kangasniemi	213 Kangasniemi	
491 Mikkeli	491 Mikkeli	
507 Mäntyharju	507 Mäntyharju	
588 Pertunmaa	588 Pertunmaa	
593 Pieksämäki	593 Pieksämäki	
623 Puumala	623 Puumala	
681 Rantasalmi	681 Rantasalmi	
740 Savonlinna	740 Savonlinna	
768 Sulkava	768 Sulkava	
10 Pohjois-Savo vp.	09 Savo-Karjalan vp.	1.9.2013/1.1.2015
140 Iisalmi	140 Iisalmi	
174 Juankoski	174 Juankoski	
204 Kaavi	204 Kaavi	
239 Keitele	239 Keitele	
263 Kiuruvesi	263 Kiuruvesi	
297 Kuopio	297 Kuopio	1.1.2015
402 Lapinlahti	402 Lapinlahti	
420 Leppävirta	420 Leppävirta	
476 Maaninka	297 Kuopio	1.1.2015
595 Pielavesi	595 Pielavesi	
686 Rautalampi	686 Rautalampi	
687 Rautavaara	687 Rautavaara	
749 Siilinjärvi	749 Siilinjärvi	
762 Sonkajärvi	762 Sonkajärvi	
778 Suonenjoki	778 Suonenjoki	
844 Tervo	844 Tervo	
857 Tuusniemi	857 Tuusniemi	
915 Varkaus	915 Varkaus	
921 Vesanto	921 Vesanto	
925 Vieremä	925 Vieremä	
11 Pohjois-Karjalan vp.	09 Savo-Karjalan vp.	1.9.2013/1.1.2015
146 Ilomantsi	146 Ilomantsi	
167 Joensuu	167 Joensuu	
176 Juuka	176 Juuka	
260 Kitee	260 Kitee	
276 Kontiolahti	276 Kontiolahti	
309 Outokumpu	309 Outokumpu	
422 Lieksa	422 Lieksa	

Vaalipiiri ennen muutosta	Uusi vaalipiiri	Ajankohta
426 Liperi	426 Liperi	
541 Nurmes	541 Nurmes	
607 Polvijärvi	607 Polvijärvi	
707 Rääkkylä	707 Rääkkylä	
848 Tohmajärvi	848 Tohmajärvi	
911 Valtimo	911 Valtimo	
08 Kaakkois-Suomi vp.	09 Savo-Karjalan vp.	
090 Heinävesi	090 Heinävesi	1.1.2021
08 Kaakkois-Suomi vp.	06 Häme vp.	
142 Iitti	142 Iitti	1.1.2021
08 Kaakkois-Suomi vp.	09 Savo-Karjalan vp.	
171 Joroinen	171 Joroinen	1.1.2021
11 Keski-Suomi vp.	07 Pirkanmaa vp.	
291 Kuhmoinen	291 Kuhmoinen	1.1.2021

Vaalipiirien nimen ja/tai numeron muutokset kuntavaaleissa 1976–2021

Muuttunut vaalipiiri	Vaalipiirin uusi nimi	Ajankohta
01 Helsingin kaupungin vp.	01 Helsingin vp.	1997
02 Uudenmaan läänin vp.	02 Uudenmaan vp.	1997
03 Turun läänin eteläinen vp.	03 Varsinais-Suomen vp.	1997
04 Turun läänin pohjoinen vp.	04 Satakunnan vp.	1997
06 Hämeen läänin eteläinen vp.	06 Hämeen vp.	1997
07 Hämeen läänin pohjoinen vp.	07 Pirkanmaan vp.	1997
08 Kymen läänin vp.	08 Kymen vp.	1997
09 Mikkelin läänin vp.	09 Mikkelin vp.	1997
10 Pohjois-Karjalan läänin vp.	11 Pohjois-Karjalan vp.	1997
11 Kuopion läänin vp.	10 Kuopion vp.	1997
12 Keski-Suomen läänin vp.	13 Keski-Suomen vp.	1997
13 Vaasan läänin vp.	12 Vaasan vp.	1997
14 Oulun läänin vp.	14 Oulun vp.	1997
15 Lapin läänin vp.	15 Lapin vp.	1997
09 Mikkelin vp.	09 Etelä-Savon vp.	2002
10 Kuopion vp.	10 Pohjois-Savon vp.	2002
08 Kymen vp.	08 Kaakkois-Suomen vp.	2013/2015
09 Etelä-Savon vp.	08 Kaakkois-Suomen vp.	2013/2015
10 Pohjois-Savon vp.	09 Savo-Karjalan vp.	2013/2015
11 Pohjois-Karjalan vp.	09 Savo-Karjalan vp.	2013/2015
12 Vaasan vp.	10 Vaasan vp.	2013/2015
13 Keski-Suomen vp.	11 Keski-Suomen vp.	2013/2015
14 Oulun vp.	12 Oulun vp.	2013/2015
15 Lapin vp.	13 Lapin vp.	2013/2015

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys sekä dokumentointi

Oikeusministeriö julkaisee kattavaa yleistietoa eri vaaleista sekä valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja vaalitulostietoja verkkosivuillaan (www.vaalit.fi). Oikeusministeriön julkaisema tilasto ennakoäänestäneiden osalta poikkeaa Tilastokeskuksen ennakoäänestäneiden tilastosta, sillä ne määritellään eri perustein:

- Oikeusministeriö laskee ennakkoäänestäneiden määrän äänioikeutettujen määrästä
- Tilastokeskus laskee ennakkoäänestäneiden määrän kaikkien äänestäneiden määrästä

Tilastoissa käytetyt luokitukset löytyvät Tilastokeskuksen kotisivuilta.

Lisätietoja

Sami Fredriksson 029 551 2696

Jaana Asikainen 029 551 3506

Vastaava osastopäällikkö:
Hannele Orjala

vaalit@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/kunnallisvaalit>

Lähde: Kuntavaalit 2021, Katsaus äänestämiseen, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute